

”VÄHÄN KUIN MUMMOLAAN VEISI” – VÄINÖLÄN KERHOVANHEMPIEN
NÄKEMYKSIÄ KASVATUSKUMPPANUUDESTA

Mervi Laine,

Opinnäytetyö, kevät 2015
Diakonia–Ammattikorkeakoulu,
Sosiaalialan koulutusohjelma,
Sosionomi (AMK)

TIIVISTELMÄ

Laine, Mervi. "Vähän kuin mummolaan veisi"- Väinölän kerhovanhempien näkemyksiä kasvatuskumppanuudesta. Pieksämäki, 2014-2015. 52 sivua, 1 liite. Diakonia-ammattikorkeakoulu Pieksämäki. Sosiaalialan koulutusohjelma, Lapsi – ja perhetyön opinnot, Sosionomi (AMK), lastentarhanopettajan pätevyys.

Opinnäytetyö selvittää Jyväskylän kaupungin Väinölän kerhojen vanhempien käsityksiä kasvatuskumppanuudesta sekä sitä, mitä asioita he pitävät siinä tärkeinä. Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää hyviä kerhokäytänteitä ja kuinka kerhotyötä voitaisiin kehittää parempaan suuntaan. Tavoitteena on saada selville, mitkä työntekijän taidot edesauttavat kasvatuskumppanuuden syntymisessä.

Opinnäytetyö on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Työ on tehty yhteistyössä Jyväskylän kaupungin varhaiskasvatuspalvelujen kanssa. Tutkimus on rajattu koskemaan Väinölän alueen kerhossa käyvien lasten vanhempia. Tutkimuksen aineisto kerättiin vanhemmilta kyselylomakkeen muodossa. Kysymykset olivat avoimia. Kyselyyn vastasi 26 perhettä 41 perheestä, vastausprosentti oli 63%. Aineiston analysoinnissa käytettiin teorialähtöistä sisällönanalyysia.

Kasvatuskumppanuuden koettiin näkyvän arjen kohtaamisissa, kuten lapsen tuonti- ja hakutilanteissa keskustellen työntekijöiden kanssa. Kasvatuskumppanuuteen liitettiin kiinteästi luottamuksen, kunnioituksen, kuulemisen ja vuoropuhelun elementit. Tulosten perusteella voidaan todeta, että kasvatuskumppanuus työntekijöiden ja vanhempien välillä rakentuu tasavertaisessa ja luottamuksellisessa vuorovaikutuksessa. Vanhemmat luottivat henkilökunnan ammattitaitoon, mikä heijastui lasten tyytyväisyytenä ja odotuksena jo seuraavaa kerhokertaa kohtaan. Tulosten pohjalta voidaan todeta, että Väinölän alueen kerholaisten vanhemmat ovat tyytyväisiä kerhotoimintaan.

Opinnäytetyö tarjoaa varhaiskasvatushenkilöstölle ja kerhotyöntekijöille tietoutta kasvatuskumppanuudesta sekä ideoita kerhotyön kehittämiseksi.

Avainsanat; kasvatuskumppanuus, ekologinen kasvuteoria, varhaiskasvatus, kvalitatiivinen tutkimus, kerhotoiminta

ABSTRACT

Laine, Mervi. "Like taking the child to the grandparents" – The parents' views in Väinölä on the partnership between the family and kindergarten. Pieksämäki 2014-2015. The thesis contains 52 pages and one attachment. Diaconia University of Applied Science, Pieksämäki unit, Degree Programme in Social Services Child and Family studies, Bachelor of Social Services, kindergarten teacher competence

The thesis investigates the views of the parents in Väinölä, (a suburb of Jyväskylä) whose children attend a playgroup, on the partnership between the family and kindergarten and which topics they see as paramount. The aim of the thesis is to analyse the best practices in playgroup and ways to improve it. An additional aim is to seek which skills the employees need to ensure that the partnership is achieved.

The investigation was qualitative and a survey in paper format was used. The thesis was done in cooperation with the department leading the open early childhood education in the city of Jyväskylä and restricted to include only parents from the Väinölä suburb. The answer forms with open-ended questions were distributed to the parents personally. Out of the 41 families, answers were received from 26 families, thus the answer rate was 63%. The answers were evaluated by using the content analysis method

In order for the partnership in early education to be built, the key factor was seen to be the trust built between the kindergarten personnel and parents. It was seen to happen in all aspects of the daily interaction between the two parties, like mutual discussions or whilst bringing the child to the playgroup. Trust, respect, dialogue and listening to the parents' ideas were seen as crucial. According to the findings, the partnership between parents and kindergarten employees is built on equality and trust. The parents trusted the kindergarten employees, which was reflected in the happiness of the children and their enthusiasm to return to the playgroup the following time. In summary, based on the findings, it is seen that the parents in Väinölä are happy with the playgroup activities.

The thesis gives information for early childhood education and playgroup personnel on the partnership between family and kindergarten and on ways to improve the playgroup activities.

Key words: partnership, early childhood education, qualitative study, Ecology of Human Development, playgroup activities

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO	5
2. VARHAISKASVATUS	7
2.1 Varhaiskasvatuksen perusteet	7
2.2 Avoin varhaiskasvatus	8
2.3 Jyväskylän kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma	10
2.4 Henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma	11
3. KASVATUKUMPPANUUS	13
3.1 Kasvatuskumppanuuden rakentuminen	13
3.2 Kasvatuskumppanuuden periaatteet	14
4. BRONFENBRENNERIN EKOLOGINEN TEORIA	17
4.1 Ekologinen kasvuteoria	17
4.2 Kasvun kontekstuaalinen perusta	18
5. TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	21
5.1 Opinnäytetyön tavoitteet ja tutkimuskysymykset	21
5.2 Tutkimusmenetelmä	21
5.3 Aineiston keruu	22
5.5 Eettisyys ja luotettavuus	26
6. TUTKIMUSTULOKSET	28
6.1 Kasvatuskumppanuuden herättämiä ajatuksia vanhemmissa	28
6.2 Vanhempien arvostamia asioita kasvatuskumppanuudessa	29
6.3 Työntekijän tärkeitä taitoja ja ominaisuuksia kasvatuskumppanuuden syntymiselle	31
6.4 Toimivaksi todetut käytännöt kerhossa	32
6.5 Millainen on ihanteellinen kerhopäivä vanhempien näkökulmasta?	33
7. JOHTOPÄÄTÖKSET	36
8. POHDINTA	41
LÄHTEET	46
LIITE 1: Kyselylomake vanhemmille	50

1. JOHDANTO

Työelämälähtöinen opinnäytetyö käsittelee Jyväskylän kaupungin avoimen varhaiskasvatuksen kerhotyötä Väinölän alueella. Opinnäytetyön yhteistyökumppanina on Jyväskylän kaupunki. Tutkimuksen kohderyhmä on kerhossa käyvien lasten vanhemmat. Lapset käyvät kerhossa kerran tai kahdesti viikossa. Nuorimmat lapset ovat iältään kaksivuotiaita ja vanhimmat viisivuotiaita. Opinnäytetyön tehtävänä on tutkia, millaisia ajatuksia kasvatuskumppanuus herättää vanhemmissa ja mitä asioita he pitävät siinä tärkeänä. Työn tarkoituksena on tutkia millainen on ihanteellinen kerhopäivä vanhempien näkökulmasta ja mitkä ovat hyviä käytäntöjä Väinölän kerhossa. Tavoitteena on tutkia työntekijän tärkeitä taitoja, jotka edesauttavat kasvatuskumppanuuden syntymisessä vanhempien ja henkilöstön välille.

Kerhot tukevat lapsen kehitystä ja kasvua, mutta samalla myös vanhemmuutta. Avoimen varhaiskasvatuspalvelujen tuottama kerhotyö on tärkeää lapsiperheille, joiden lapset ovat kotihoidossa. Kerhot tarjoavat lapsille ohjattua toimintaa, virikkeitä sekä ikäistään leikkiseuraa. Lapsia kotona hoitavat vanhemmat saavat pienen hengähdystauon arjen keskellä esimerkiksi askareiden hoitoon, kun lapset ovat kerhossa. Avoimen varhaiskasvatuksen palveluiden tarjoamisella tuetaan kotona lapsiaan hoitavien vanhempien jaksamista ja jaetaan yhdessä vanhempien kanssa kasvatustehtävää. Kerhot voivat tukea perheitä jo varhaisessa vaiheessa, jos lapsen kehityksessä tai kasvussa on havaittavissa huolta.

Opinnäytetyön aiheen valintaan vaikutti halu tietää syvällisemmin kasvatuskumppanuudesta, mikä on tärkeää myös oman ammatillisen kehittymisen kannalta. Aihe on hyvin tärkeä ja ajankohtainen, koska kasvatuskumppanuuden myötä yhteinen kasvatustehtävä on pohjana lapsen tasapainoiselle ja turvalliselle kehitykselle. Kasvatuskumppanuuden myötä asiakkaan osallisuus lisääntyy. Avoimet varhaiskasvatuspalvelut ovat muutoksen alla myös valtakunnallisella tasolla. Varhaiskasvatuspalvelut vuoteen 2020 -raportissa todetaan, että avoimet varhaiskasvatuspalvelut muuttuvat ja monipuolistuvat sekä monimuotoiset palvelut korvaavat kokopäivähoidon tarvetta. (Varhaiskasvatuspalvelut vuoteen 2020, 39). Tämän vuoksi on tärkeää, että kerhotoimintaa kehitetään vastaamaan perheiden tarpeita.

Opinnäytetyötäni voidaan hyödyntää kehitettäessä kerhotoimintaa, mutta samalla se voi olla ohjekirjana esimerkiksi uusille työntekijöille.

Opinnäytetyöni teoreettinen viitekehys käsittelee varhaiskasvatusta, kasvatuskumppanuutta ja ekologista teoriaa. Bronfenbrennerin ekologinen teoria korostaa kasvuympäristöjen keskinäisen vuorovaikutuksen merkitystä. (Hujala–Huttunen & Nivala 1996, 21). Kasvatuskumppanuus on yhteistyötä lapsen ja koko perheen kanssa, ja siinä luodaan turvallinen sekä hyvä kasvualusta lapselle. Teoriaosuuden jälkeen kuvaillaan tutkimusprosessia sekä esitellään tutkimuksesta saatuja tuloksia. Opinnäytetyön lopussa on pohdintaosio, jossa käsitellään tutkimuksesta saatuja tuloksia ja eettisyyteen sekä luotettavuuteen liittyviä kysymyksiä.

2. VARHAISKASVATUS

2.1 Varhaiskasvatuksen perusteet

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ohjaavat valtakunnallisesti varhaiskasvatuksen sisällöllistä toteutumista. Sen tarkoituksena on lisätä lasten hyvinvointia, kasvua ja oppimista. Tärkeä lähtökohta on parantaa varhaiskasvatushenkilöstön tietoisuutta, vanhempien osallisuutta lapsensa varhaiskasvatuksen palveluissa ja moniammatillista yhteistyötä eri palvelun tarjoajien kanssa. Toiminta on suunnitelmallista ja tavoitteellista, jossa lapsen omaehtoisella leikillä on keskeinen merkitys. Laadukas varhaiskasvatus tarvitsee ammattitaitoisen henkilökunnan. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005.) Päivähoitolain lisäksi avoimen varhaiskasvatuksen järjestämistä ja kehittämistä ohjaavat sosiaalihuoltolaki, lastensuojelulaki, ja perusopetuslaki koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan osalta.

Varhaiskasvatusta ohjataan valtakunnallisilla sekä kunnan omilla asiakirjoilla. Varhaiskasvatuksen valtakunnalliset linjaukset sisältävät yhteiskunnan järjestämisen ja valvoman varhaiskasvatuksen. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ohjaavat valtakunnallisesti varhaiskasvatuksen sisältöä, laatua ja kuntien varhaiskasvatussuunnitelmien laatimista. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 8–9.)

Lasten päivähoidolla tarkoitetaan lapsen hoidon järjestämistä päiväkotihoidona, perhepäivähoitona, leikkitoimintana tai muuna päivähoitotoimintana. Päivähoitolain mukaan tavoitteena on tukea päivähoidossa olevien lasten vanhempia näiden kasvatustehtävässä ja yhdessä vanhempien kanssa edistää lapsen tasapainoista kehitystä. (Laki lasten päivähoidosta 36/1973.) Leikkitoimintaa ja muuta päivähoitotoimintaa voidaan järjestää tätä tarkoitusta varten varatussa paikassa. (Laki lasten päivähoidosta 451/1990.) Suomalaisen varhaiskasvatuksen arvopohja perustuu kansainvälisiin lapsen oikeuksia määritteleviin sopimuksiin, kansallisiin säädöksiin ja muihin ohjaaviin asiakirjoihin. Lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen tärkein arvo on lapsen ihmisarvo. Tähän kuuluvat lapsen tasa-arvoinen kohtelu, lapsen etu, oikeus

tasapainoiseen kasvuun ja lapsen mielipiteiden huomioon ottaminen. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005,12.)

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan pienten lasten parissa tapahtuvaa vuorovaikutuksellista kasvatusta julkisissa ja yksityisissä varhaiskasvatustilaisuuksissa. Varhaiskasvatus on pienten lasten eri elämänpiireissä tapahtuvaa kasvatuksellista vuorovaikutusta. Sen tavoitteena on edistää lasten tasapainoista kasvua, kehitystä ja oppimista. Tähän kuuluu päivähoito ja sen eri muodot. Varhaiskasvatuksen keskeisenä voimavarana on ammattitaitoinen henkilökunta. Lasten päivähoito pitää sisällään päivähoiton, perhepäivähoidon ja avoimen varhaiskasvatustoiminnan. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 11.) Varhaiskasvatus on varhaislapsuuden käytännön kasvatustoimintaa eli pedagogiikkaa. Tämän lisäksi se on myös tieteenala, joka tutkii sekä varhaislapsuutta että lapsen kasvua ja kehitystä. Varhaiskasvatus on lapsen eri elämänpiireissä ja erilaisissa toimintaympäristöissä tapahtuvaa kasvatuksellista vuorovaikutusta. (Viinamäki 2008, 99–101.)

2.2 Avoin varhaiskasvatus

Avoin varhaiskasvatustoiminta tarjoaa toimintaa sellaisille perheille, joilla ei ole tarvetta päivähoitoon. Toimintamuotoja ovat lasten kerhot, perhekerhot ja perhekahvilat. Lasten kerhojen keskeisenä tavoitteena on lasten leikki- ja vuorovaikutustaitojen tukeminen sekä ryhmätyötaitojen kehittyminen. (Jyväskylän kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2010.) Toiminnan keskeinen sisältö painottuu leikin merkitykseen, mutta esimerkiksi musiikki, kädentaidot, ympäristökasvatus ja liikunta ovat myös osa toimintaa. Vanhemmilta peritään kuntien tarjoamasta kerhotoiminnasta pääsääntöisesti maksu. (Alila & Portell 2008, 14.)

Kerhot kokoontuvat perhepuistoissa tai päiväkotien yhteydessä. Kerhoissa työskentelevät yleensä työparina lastentarhanopettaja ja lastenhoitaja. Kerhot kokoontuvat kerran tai kaksi kertaa viikossa, 3,5 tuntia kerrallaan. Perhekerhossa ja

perhekahvilassa lapsi saa yhdessä vanhemman kanssa kokemusta lapsiryhmässä toimimisesta ja samalla vanhemmat saavat vertaistukea samassa elämäntilanteessa olevilta vanhemmilta. (Jyväskylän kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2010.)

Varhaiskasvatuksen kerhotoiminnassa tuetaan lapsen kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä sekä oppimista. Lapset osallistuvat kerhotoimintaan pääsääntöisesti ilman vanhempia. Kerhotoiminnassa voidaan painottaa tiettyä osa-aluetta ja kerhon nimi voi vaihdella toiminnan mukaan. Kerhotoiminta voi olla kohdennettua tietyille ikäryhmille. Seurakuntien kerhot ovat kirkon toimintaa 3–5-vuotiaille lapsille, ja niissä korostuu kristillinen kasvatus. Seurakunnan kerhot ovat useimmiten maksullisia (Alila & Portell 2008, 71.)

Avoimen varhaiskasvatuspalvelujen toimintaympäristö on laaja-alaistunut, ja palveluna siihen kohdistuu monia vaatimuksia sekä yhteiskunnan toimesta että lapsiperheiden tarpeiden huomioimisen osalta. Hallitusohjelman ja varhaiskasvatuksen loppuraportin visiossa vuoteen 2020 todetaan avoimen varhaiskasvatuspalvelujen laajenevan ja monipuolistuvan korvaamaan kokopäivähoidon tarvetta. Kun avoimia varhaiskasvatuspalveluja kehitetään joustavammiksi ja monimuotoisemmiksi, saadaan ne vastaamaan paremmin lapsiperheiden tarpeita nyky-yhteiskunnassa. (Alila & Portell 2008, 84.)

Koskisen, Laitisen ja Ruotsalaisen (2012) tekemän opinnäytetyön mukaan vanhemmat pitivät tärkeänä avoimen varhaiskasvatuspalveluiden tuomaa vertaistukea, joka piti sisällään kokemusten ja vinkkien vaihtamista sekä toisilta vanhemmilta saatua tukea. Vanhemmat kokivat jutustelun ja kuulumisten vaihdon toisten samassa elämäntilanteessa olevien vanhempien kanssa tärkeänä. Vanhemmat myös arvostivat lasten saamia sosiaalisia suhteita ja ryhmätaitojen karttumista. Osa vanhemmista koki positiiviseksi sen, että kerhon kautta lapset saavat päiväkotivalmiuksia ja opettelevat vanhemmista erossa olemista. (Koskinen, Laitinen & Ruotsalainen 2012, 40–41.)

2.3 Jyväskylän kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma

Kunnan varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohtana ovat valtakunnalliset varhaiskasvatuksen perusteet. Varhaiskasvatussuunnitelman tekemisessä otetaan huomioon kunnan oma linjaus, strategia ja tavoite sekä määritellään eri palveluiden sisällölliset tavoitteet. Yksikön varhaiskasvatussuunnitelma on kunnan suunnittelemaa yksityiskohtaisempi, ja siinä tarkennetaan yksikön erityispiirteitä ja painotuksia. Siihen kirjataan myös tarkennetut tavoitteet eri palvelumuodoista. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 9.)

Jyväskylän varhaiskasvatuspalveluiden arvopohja perustuu lapsen oikeuksien sopimukseen sekä keskeisiin kansallisiin säädöksiin ja ohjaaviin asiakirjoihin. Suomalainen lainsäädäntö ohjaa lapsen oikeuksien toteutumista varhaiskasvatuksen keskeisissä periaatteissa. Lapsella on oikeus turvallisiin ihmissuhteisiin, turvattuun kasvuun, kehittymiseen ja oppimiseen omalla kehitystasollaan, jossa leikki on keskeinen avainsana. Toimintatavat tulee pystyä perustelemaan. Sen vuoksi on tärkeää, että henkilöstö miettii sekä henkilökohtaisella tasolla että yhdessä työyhteisönsä kanssa arvopohjaa, johon työskentely perustuu. (Jyväskylän kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2010.)

Jyväskylän päivähoitopalveluiden tavoitteena on huolehtia lapsen hyvinvoinnista järjestämällä laadukasta ja monimuotoista päivähoito- ja varhaiskasvatuspalvelua kuntalaisille. Jyväskylän päivähoito haluaa olla innovatiivinen edelläkävijä kehittäen toimintaa lapsiperheiden tarpeisiin sekä vastaamalla yhteiskunnan muutoksiin. Päivähoidon henkilökunnalta edellytetään monitasoista osallisuutta omassa työyhteisössä, organisaatiossa ja erilaisissa verkostoissa. Perheiden osallisuutta toiminnassa arvostetaan. Palveluiden tuottamisessa otetaan huomioon lasten ja perheiden sekä henkilöstön ja talouden näkökulma. (Jyväskylän kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2010.)

2.4 Henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma

Jokaiselle lapselle laaditaan hänen kehitystarpeidensa ja yksilöllisten piirteidensä mukainen henkilökohtainen kasvatussuunnitelma yhdessä henkilöstön ja vanhempien kanssa. Henkilöstön tulisi rohkaista ja jopa velvoittaa vanhempia tuomaan mukaan omat näkemyksiensä lapsen päivähoitokasvatuksesta. Keskustelussa vanhempien ja lasten omia näkemyksiä kuunnellaan ja otetaan huomioon yksilöllisesti. Lomakkeen tarkoituksena on virittää keskustelua ja johdatella se lapsen kannalta tärkeisiin asioihin. (Hujala, Puroila, Parrila & Nivala 2007, 72.) Henkilökohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman toteutumista seurataan ja arvioidaan säännöllisesti. Suunnitelmaa tehtäessä otetaan huomioon lapsen kokemukset, tämänhetkiset tarpeet, mielenkiinnon kohteet, vahvuudet ja lapsen yksilölliset tuen ja ohjauksen tarpeet. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 32–33.) Havainnoinnin avulla tutustutaan lapseen ja saadaan tietoa mahdollisista tuen tarpeista. Lapsen havainnoinnin tulee olla jatkuvaa, jotta hänen taidoistaan saataisiin kokonaisvaltainen käsitys. (Koivunen & Lehtinen 2015, 36.)

Lapsen hyvinvoinnin turvaamiseksi jokaiselle lapselle laaditaan henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma (Vasu). Varhaiskasvatussuunnitelman avulla opitaan tuntemaan lasta paremmin, löydetään yksilöllisiä tapoja toimia lapsen kanssa sekä ohjataan lapsen tasapainoista kasvua ja kehitystä. Suunnitelman kautta vanhempien osallisuus lapsen päivähoiton suunnitteluun lisääntyy. Se on työntekijän työväline, joka ohjaa pedagogista toimintaa ja tukee yksittäisen lapsen kasvua ja kehitystä etsimällä yksilöllisiä toimintamalleja. (Jyväskylän kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2010.) Vanhemmillä on aina oikeus osallistua lasta koskeviin kasvatustilaisuuksiin ja varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen. (Kaskela & Kekkonen 2006, 1819).

Kasvatuskumppanuus alkaa tutustumisesta, jossa vanhempien toivomukset otetaan huomioon. Aloituskeskustelussa puheenvuoro annetaan vanhemmille. Keskustelu voidaan tehdä joko kotona tai päivähoitopaikassa ennen kuin lapsi aloittaa hoidon. Henkilöstö tutustuu lapseen ennen hoidon aloitusta. Tutustumiskerroilla vanhemmat

tutustuvat henkilökuntaan sekä päivähoitopaikan tiloihin ja käytänteisiin. Samalla voidaan keskustella tarvittavista tukitoimista sekä lapsen yksilöllistä tavoitteista ja huomioimisesta. (Jyväskylän kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma.)

3. KASVATUSKUMPPANUUS

3.1 Kasvatuskumppanuuden rakentuminen

Kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan henkilökunnan ja vanhempien sitoutumista ja toimimista lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen turvaamiseksi. Kasvatuskumppanuudessa henkilöstö ja vanhemmat ovat tasavertaisessa vuorovaikutuksessa. Tasavertaisessa kasvatuskumppanuudessa kasvattaja ja vanhemmat jakavat tietoa lapsesta sekä hänen taidoistaan voidakseen tukea lapsen hyvinvointia. Ensisijainen kasvatusvastuu ja kasvatusoikeus on kuitenkin aina vanhemmilla. (Kaskela & Kekkonen 2006, 17.)

Kasvatuskumppanuus lähtee lapsen tarpeista, jolloin varhaiskasvatuksen toimintaa ohjaa lapsen edun ja oikeuksien toteuttaminen. Kasvatuskumppanuudessa yhdistetään vanhempien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön tietämys ja kokemukset lapsen parhaaksi. Kasvattajayhteisön ja vanhempien välisissä keskusteluissa päätetään ja keskustellaan yhteisistä pelisäännöistä ja vastuista. Kasvatuskumppanuuden yhtenä tavoitteena on tunnistaa varhaisessa vaiheessa jokin lapsen kehitykseen, kasvuun tai oppimiseen liittyvä mahdollinen tuen tarve ja keskustella siitä vanhempien kanssa rakentavasti. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 31.)

Kasvatuskumppanuudella pyritään syventämään kasvattajan ja vanhempien välistä yhteistyötä sekä luomaan avoin, tasavertainen ja kunnioittava dialogi. Kasvatuskumppanuudessa vanhemmat ja henkilöstö työskentelevät yhdessä ja jakavat tietoa lapsesta. (Kaskela & Kekkonen 2006, 1819.) Työntekijän tehtävä on huomioida lapsen yksilölliset tarpeet ja kehityksen taso ja tämän pohjalta laatia sopivan haastavaa ja monipuolista toimintaa lapsen kehityksen alueilla. Lapsi tulee nähdä yksilönä. Pienryhmätoiminta antaa hyvät mahdollisuudet huomioida lapsen yksilöllisiä tarpeita sekä tuo paremmin esiin lapsen osaamisen ja taidot. (Koivunen & Lehtinen 2015,38.)

Työntekijän lämmin vuorovaikutus, lapsen yksilöllinen huomioiminen, myönteisen tuen antaminen ja herkkyys lapsen reaktioille kuuluvat tavoiteltavaan aikuisrooliin. Lapsen tunnetilan herkästi tunnistava aikuinen vahvistaa lapsen emotionaalista hyvinvointia ja lisää lapsen tutkivaa toimintaa. Työntekijän herkkyys eli sensitiivisyys tunnistaa lapsen kehitystarpeita pitää sisällään myös kyvyn lukea lapsen sanallisia ja sanattomia viestejä. (Kalliala 2008, 67–69.)

3.2 Kasvatuskumppanuuden periaatteet

Kuuntelu ja toisen kuuleminen ovat tärkeässä roolissa kasvatuskumppanuudessa. Kuulevassa suhteessa asetetaan kuulemaan toista ihmistä, hänen ajatuksiaan ja puhettaan. Aito kiinnostus toisen sanomasta, empaattisuus ja rehellisyys on tärkeää. Kuuntelijan lisäkysymykset, eleet ja ilmeet kertovat, että kuulija on läsnä ja halukas kuulemaan lisää. Kuulluksi tuleminen on eheyttävä kokemus ja siksi tärkeä periaate kasvatuskumppanuudessa. Lapsen voi olla vaikea jäädä päiväkotiin, jolloin helpottaa, jos työntekijä ymmärtää lapsen ja äidin eron vaikeuden. (Kaskela & Kekkonen 2006, 32–33)

Hyvään vuorovaikutukseen täytyy varata riittävästi aikaa ja luottamuksellisuutta sekä kuuntelemisen taitoa. Kuuntelemiset taidon kehittymiselle on ensiarvoisen tärkeää, että henkilö ensin itse tiedostaa omat ajatuksensa. Dialogisuus edellyttää vastaanottamisen herkkyyttä toisten sanomisille. Dialogissa ei keskustelun aiheita suunnitella etukäteen, vaan seuraava kysymys syntyy edellisestä vastauksesta. Kuunteleminen on dialogissa yhtä tärkeää kuin puhuminen. Aktiivinen kuuntelu on ajan antamista ja omien arvailujen poissulkemista. Työntekijän ilmeet ja eleet osoittavat asiakkaalle läsnäolon. (Järvinen, Lankinen, Taajamo, Vestilä & Virolainen 2012, 183–184.) Työntekijän tulee olla sensitiivinen ja aktiivinen, jotta hän voi aistia asiakkaan senhetkistä olotilaa. Puolet keskustelusta voi olla sanatonta viestintää.

Kunnioittava asenne on toisen ihmisen arvostamista ja hyväksymistä. Arvostava asenne tulee esille aina ajatuksina ja näkyy sitä kautta tekoina. Kuuntelemisen taito on tärkeää,

jotta voidaan ymmärtää, hyväksyä ja kunnioittaa toista ihmistä. Puhumalla rehellisesti ja avoimesti osoitetaan toiselle ihmiselle kunnioitusta. (Kaskela & Kekkonen 2006, 35.) Asiakaslähtöisyys edellyttää kykyä kunnioittaa erilaisia elämäntyyplejä. Ihmisten valinnat perustuvat arvoihin ja tunteisiin, eivät vain järkeen, eivätkä kaikki valinnat ole helppoja tehdä ja saavuttaa. Asiakaslähtöisyys toteutuu, kun ratkaisujen etsiminen ja kokeileminen viedään yhdessä loppuun asti, asiakasta kuunnellen ja hänen valintojaan kunnioittaen. (Pietiläinen & Seppälä 2003, 27.)

Toimivassa yhteistyössä vanhemmat ja lapset keskustelevat kokonaisvaltaisesti lapsen kehityksestä ja kasvusta sekä sitoutuvat yhdessä sovittuihin toimintatapoihin lapsen parhaaksi. Työntekijän tulee kunnioittaa perheen arvomaailmaa ja toimintatapoja lapsen kasvatuksessa. Työntekijällä tulee olla tarvittavat tiedot lapsen eri kehitysvaiheista, jotta hän voi tunnistaa lapsen erilaisia tarpeita, vastaamaan niihin ja keskustelemaan niistä luottamuksellisesti vanhempien kanssa. Työntekijällä tulisi olla myös hyvät vuorovaikutustaidot. (Parasta aikaa päiväkodissa 2006, 6.) Henkilöstön osaamiselle on haaste kyetä kohtaamaan yhteistyökumppaneina erilaiset perheet erilaisine tarpeineen. (Pihlaja & Viitala 2005, 97).

Luottamuksen syntymisen perustana ovat kuuleminen ja kunnioituksen osoittaminen toista ihmistä kohtaan. Luottamuksen syntymiseen tarvitaan aikaa, yhteisiä kohtaamisia ja vuorovaikutusta. Mitä enemmän päivähoitossa on mahdollista huomioida vanhempien ajatuksia, kasvatuskäsityksiä ja toiveita, sitä helpommin vanhemmat kokevat voivansa olla osallisena lapsensa kasvuun ja kehitykseen. Arkinen ja päivittäinen keskustelu lapseen liittyvissä asioissa luo perustan luottamukselle ja mahdollistaa yhteisen ymmärryksen lapsesta. Kasvatuskumppanuuden tavoitteena on luoda luottamuksellinen ilmapiiri työntekijöiden ja vanhempien väliseen yhteistyöhön. (Kaskela & Kekkonen 2006, 36.) Lapsen luottamus vanhempiinsa on pohjana kaikelle muulle kehitykselle. (Juusola 2011, 113).

Kumppanuusmallissa on oleellista toistensa kunnioittaminen, yhteistyö, yhteiset tavoitteet ja täydentävä asiantuntijuus. Täydentävässä asiantuntijuudessa ammattilaiset ja vanhemmat eroavat toisistaan muun muassa rooliensa, persoonallisuutensa, arvojensa ja huolenaiheidensa perusteella. Ratkaisevin ero vanhempien ja kasvattajien välillä on

vanhempien vahva tunne- ja kiintymyssuhde lapseensa, kun taas ammattilaisella on koulutuksensa, työkokemuksensa ja tehtävänsä kautta saatu ammatillinen tietämys. Yhdistämällä kummankin osapuolen tiedot, näkemykset ja havainnot saadaan monipuolista tietoa lapsesta. (Koivunen & Lehtinen 2015, 71.)

Dialogin ydin on kuulemisessa. Kuulevassa suhteessa syntyy vuoropuhelua, jossa kaikki osallistuvat kokevat tullessa nähdyiksi omine ajatuksineen. Dialogi toteutuu tasa-arvoisessa puheessa, jossa molempien osapuolten tietämys on samanarvoista. Dialogisessa kasvatusilmapiirissä on tärkeää saada työntekijöiden ja vanhempien välille hyvä keskusteluilmapiiri. Dialogisen kasvatuskumppanuuden onnistumisen kannalta on tärkeää, että työntekijällä on kosketus omaan sisäiseen maailmaansa, kokemuksiinsa ja tunteisiinsa sekä ajatuksiinsa. (Kaskela & Kekkonen 2006, 38.)

Dialogisessa suhteessa tulisi olla tilaa sekä ulkoiselle että sisäiselle dialogille. Ulkoinen dialogi tarkoittaa sitä, että työntekijän tulisi kuunnella, mitä toiset haluavat sanoa eikä niinkään sitä, mitä hän mahdollisesti itse haluaa tietää. Sisäisellä dialogilla tarkoitetaan jokaisen vuorovaikutussuhteessa olevan sisäistä ymmärrystä tilanteesta. Työntekijän tulee luopua pyrkimyksistä lukea tai ymmärtää rivien välistä. Sen sijaan työntekijän tulisi keskittyä kuuntelemaan ihmisten omia sanoja ja tarkentaa kuulemaansa lisäkysymyksillä. (Järvinen, Lankinen, Taajamo, Veistilä & Virolainen 2012, 144.)

4. BRONFENBRENNERIN EKOLOGINEN TEORIA

4.1 Ekologinen kasvuteoria

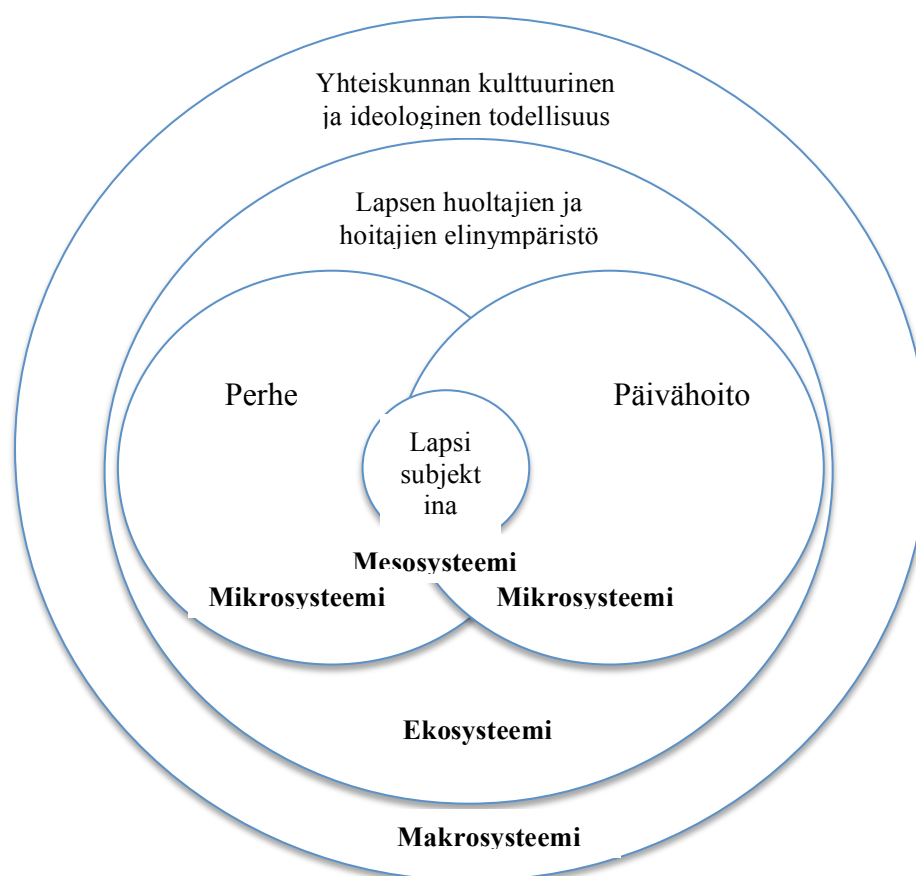
Bronfenbrennerin (1979) teoria auttaa analysoimaan ja ymmärtämään erilaisten ympäristöjen merkitystä lapsen kehityksen ja kasvatuksen prosessissa. Hänen mukaansa teoriassa on oletus, että kehitys tapahtuu yksilön ja ympäristön välisenä vuorovaikutuksena. Ekologisen kehitysteorian mukaan kehitys ja kasvatustoteutuvat toisiinsa nivoutuvissa, erilaisissa ja eritasoisissa systeemeissä. Kehitystä tapahtuu läpi elämän vuorovaikutuksessa ympäristön kanssa. Ekologisessa kasvatusteoriassa persoona nähdään kasvavana, dynaamisena kokonaisuutena, joka itse osallistuu ympäristönsä rakentamiseen. (Puroila & Karila 2001, 204–207.)

Lapsi oppii uusia asioita ja kehittyy läpi elämän vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. Erityisesti pieni lapsi on haavoittuva ja tarvitsee hyvän psykososiaalisen kehityksen kannalta erittäin turvallisen kasvuympäristön. Pienen lapsen psyykkisesti ja sosiaalisesti turvallinen kasvuympäristö koostuu läheisistä aikuis- ja toverisuhteista. (Parasta aikaa päiväkodissa 2006, 3.) Lapsi kuuluu kiinteästi perheeseensä ja ympäristöönsä, joten vuorovaikutus ja kasvatuskumppanuus näiden eri toimijoiden välillä on tärkeää.

Bronfenbrennerin mukaan lapsi tarvitsee säännöllistä vastavuoroista vuorovaikutusta kehittyäkseen. Vuorovaikutuksen on oltava riittävän pitkäkestoista, ja siinä toiminnot muuttuvat ajan myötä vaativimmiksi. Kehitystä vie eteenpäin myös ympäristön ja sen esineiden tutkiminen ja kokeilu sekä niihin liittyvä kuvittelu. Vygotskyn mukaan (1978) aikuinen auttaa lasta uusien taitojen ja tietojen omaksumisessa ja avustaa sellaisissa tehtävissä, mistä lapsi ei selviäisi yksin. Näin vaativat kognitiiviset toiminnot saavat alkunsa yhteistyössä toisten kanssa, ja myöhemmin ne sisäistyvät lapsen omiksi rakenteiksi. (Nurmi, Ahonen, Lyytinen H, Lyytinen P, Pulkkinen & Ruoppila 2009, 64–65.)

4.2 Kasvun kontekstuaalinen perusta

Kupilan toimittamassa teoksessa lapsi nähdään kontekstuaalisen varhaiskasvatuksen kautta aktiivisena osallistujana, joka vaikuttaa ympäristöönsä sekä omaan ja läheistensä elämään. Aikuisella on kuitenkin vastuu lapsen kasvatuksesta. Kontekstuaalinen varhaiskasvatus korostaa, että kodin ulkopuolisen kasvatuksen onnistumisen kannalta on tärkeää rakentaa jatkumo kodista päivähoitoon. Kasvattajan ollessa tietoinen lapsen kasvuympäristön ja kulttuurisen todellisuuden tunteminen sekä lapsen tarpeiden tunnistaminen on lähtökohtana lapsilähtöiselle suunnittelulle. (Kupila 2004, 85.) Väinölän alueen kerholapset saavat vaikuttaa kerhopäivänsä kulkuun. Heillä on mahdollisuus valita leikinvalintatauluista mieluista puuhaa. Toiminta on pienryhmätoimintaa, jolloin työntekijöiden on helpompi havaita lapsen yksilöllisiä tarpeita sekä havainnoida lapsen tapaa toimia.

KUVIO 1. Kontekstuaalisen kasvun perusta (Hujala–Huttunen & Nivala 1996, 24.)

Mikrojärjestelmä on toimintojen, roolien ja henkilöiden välisten suhteiden kokonaisuus, jonka henkilö kokee fyysiset ja aineelliset piirteet omaavassa ympäristössä. Esimerkkejä ympäristöistä ovat koti, koulu ja ikätoverit sekä työpaikka. (Bronfenbrenner 2002, 263.) Mikrosysteemissä lapsen kehitykseen vaikuttavat lapsen koti, päivähoitopaikka ja toveripiiri. Lähimpiä toimintaympäristöjä kuvataan sanalla mikrosysteemi. Mikrosysteemi koostuu toiminnoista, rooleista ja ihmisten välisestä vuorovaikutuksesta. On tärkeää huomata, miten kehittyvät yksilöt kokevat lähiympäristönsä piirteet. (Puroila & Karila 2001, 208.) Kodin ulkopuolella toimiminen toisten lasten kanssa edistää monenlaisten taitojen kehittymistä. Toimimalla vertaisryhmässä lapsi samaistuu sekä kasvuympäristöönsä että ryhmän muihin lapsiin. Ryhmän jäseneksi kuulumisen kokemus on lapselle tärkeää, kuten erilaisiin ryhmiin liittyminen ja niiden jäsenenä oleminen. (Parasta aikaa päiväkodissa 2006, 3.)

Mesosysteemi muodostuu, kun yksilö kohtaa erilaisia ympäristöjä, joissa hän toimii. Bronfenbrenner nimittää ekologiseksi siirtymäksi esimerkiksi lapsen päivähoiton aloittamista. (Puroila & Karila 2001, 208–209.) Lapsella mesosysteemiin kuuluvia mikrosysteemejä voivat olla koti, päivähoitokoulu, kaverit ja asuinympäristö. (Broberg 2005, 46–47). Lapsen tärkein kasvuympäristö on perhe, johon hänellä on syvin vuorovaikutussuhde. Lapsen kasvaessa vuorovaikutussuhteet laajenevat hoitajiin, ystäviin, opettajiin ja muihin lapsen ympäristössä vaikuttaviin ihmisiin. Mikrosysteemissä lapsi on vuorovaikutuksessa aktiivinen. Kasvattajan tulee tiedostaa koko se ympäristö, jonka vaikutuksenalaisuudessa lapsi toimii. (Hujala–Huttunen & Nivala 1996, 24–25.)

Bronfenbrennerin mukaan niitä ympäristöjä, joihin yksilö ei itse ota osaa aktiivisesti, kutsutaan ekosysteemeiksi. Tässä kehitys tapahtuu välillisesti esimerkiksi vanhempien työpaikan kautta. Lapsen kasvaessa ja kehittyessä vuorovaikutussuhteet monipuolistuvat ja lapsi pystyy hallitsemaan useampia vuorovaikutussuhteita. Sosiaalisen verkoston laajenemista pidetään keskeisenä asiana ekologisessa teoriassa. (Puroila & Karila 2001, 211.)

Bronfenbrennerin mallissa uloimpana on makrotaso, johon kuuluvat yhteiskuntapolitiikka, poliittiset päätökset sekä lainsäädäntö. Yhteiskunta asettaa rajoja

vanhempien hyväksyttävälle käyttäytymiselle sekä lapsille ja vaikuttaa siten pitkällä aikavälillä ihmisten jokapäiväiseen elämään ja kasvuoloihin. (Bronberg, Almqvist & Tjust 2005, 46). Tarkasteltaessa makrosysteemitasoa lähemmin siihen vaikuttaa yhteiskunnan sisällä tapahtuva eriytyminen, joka mahdollisesti vaikuttaa kehitykseen. Esimerkiksi matala tai korkea sosioekonominen asema voi yhteiskunnan sisällä vaikuttaa lapsen kehitykseen. (Puroila & Karila 2001, 209.)

5. TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

5.1 Opinnäytetyön tavoitteet ja tutkimuskysymykset

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää Jyväskylän kaupungin Väinölän kerhon piirissä olevien vanhempien näkemyksiä kasvatuskumppanuudesta. Vanhemmilta tiedusteltiin, millaisia taitoja he pitivät tärkeinä työntekijällä kerhotyössä toimiessa. Tutkimuksessa kysyttiin vanhempien mielipiteitä toimivista kerhokäytännöistä ja käsityksiä ihanteellisesta kerhopäivästä. Tutkimuksen tavoitteena oli saada selville, kuinka kerhotyötä voidaan kehittää parempaan suuntaan.

Tutkimuskysymykset ovat:

1. Millaisia ajatuksia kasvatuskumppanuus herättää vanhemmissa ja mitä asioita he pitävät siinä tärkeinä?
2. Millaisia taitoja työntekijällä tulisi olla, jotta kasvatuskumppanuus toteutuisi?
3. Mitkä ovat hyviä käytäntöjä kerhotyössä, ja kuinka sitä voidaan kehittää eteenpäin?

5.2 Tutkimusmenetelmä

Tässä opinnäytetyössä on käytetty laadullista eli kvalitatiivista tutkimusmenetelmää. Kvalitatiivinen tutkimus tuottaa ainutkertaisia tulkintoja ja kuvauksia, näkökulmia ja teoreettisia jäsennyksiä tutkittavasta asiasta. (Pihlaja 2004, 51). Laadullisissa tutkimuksissa pyritään kuvaamaan jotain ilmiötä tai tapahtumia. Laadullisessa tutkimuksessa kohdejoukko valitaan tarkoituksenmukaisesti. (Pitkäranta 2010, 114). Pitkärannan mukaan laadullinen tutkimus ei pyri yleistettävyyteen, vaan sen avulla pyritään saamaan asiasta syvempi ymmärrys. Laadullinen tutkimus on subjektiivinen ja tutkija on osa tutkimusta. (Pitkäranta 2010,159.)

Lähtökohtana laadullisessa tutkimuksessa on todellisen elämän kuvaaminen. Laadullisessa tutkimuksessa pyritään tutkimaan kohdetta mahdollisimman

kokonaisvaltaisesti ja löytämään sieltä tosiasioita. Pyrkimyksenä on aineiston monitahoinen ja yksityiskohtainen tarkastelu. (Hirsjärvi ym. 1996, 161, 164.)

Tutkimuksen parissa työskennellessä on tärkeää, että pystyy erottelemaan aineiston eri osia, erilaisia näkökulmia, kysymyksiä ja tutkimustuloksia. Tärkeää on pitää mielessä tutkimuksen tavoite, eli se, mitä asioita halutaan tutkimuksessa selvittää. Tutkimuksella yritetään päästä tutkittavasta asiasta pintaa syvemmälle uusien näkökulmien ja tulkintojen maailmaan. Tutkimuksen omaperäisyys, ajankohtaisuus, käytännönläheisyys ja tulosten hyödynnettävyys parantavat tutkimuksen arvoa. Hyvä tutkimus sisältää uusia tulkintoja ja johtopäätöksiä. Tutkielma perustuu taustaideaan tai -juoneen samalla, kun se tuottaa uusia ideoita, tulkintoja ja näkökulmia. (Pihlaja 2001, 59-63.)

5.3 Aineiston keruu

Opinnäytetyö on tehty Jyväskylän kaupungin varhaiskasvatuspalveluun. Opinnäytetyön tutkittava aineisto koostuu Väinölän kerhossa käyvien lasten vanhempien kyselylomakkeen vastauksista. Tutkimuksessa on mukana kaikki kolme kerhoryhmää, jotka toimivat Väinölän päiväkodin yhteydessä. Kyselylomakkeen otti vastaan kaikki 41 perhettä. Yksi perhe oli haastattelun aikana lomalla, joten he eivät osallistuneet kyselyyn. Vastauskuoria tuli takaisin 26 kappaletta määräaikaan mennessä, ja vastausprosentti oli 63. Kyselyyn vastaamiseen vanhemmille jäi aikaa reilu viikko. Tutkimuslupa työlle on saatu Jyväskylän kaupungin varhaiskasvatuksen palvelupäälliköltä.

Lapset käyvät Väinölän kerhossa kerran tai kaksi kertaa viikossa. Yli kolmevuotiaiden lasten Naskalit-ryhmä kokoontuu kaksi kertaa viikossa tiistaisin ja torstaisin. Sahurit-ryhmä kokoontuu maanantaisin ja perjantaisin, jossa lapset ovat kahden ja neljän ikävuoden väliltä. Kaksi- ja kolmevuotiaille tarkoitettu Nikkari-ryhmä kokoontuu maanantaisin ja keskiviikkoisin.

Kyselylomakkeet jaettiin helmikuussa 2015 vanhemmille henkilökohtaisesti heidän tuodessaan lapsia kerhoon. Samalla kerrottiin tutkimuksen tarkoituksesta ja toteutuksesta sekä vastasimme vanhempien esittämiin kysymyksiin. Väinölän kerhotyön henkilökunta oli apuna jakamassa kyselylomakkeita vanhemmille. Palautuslaatikko sijaitsi Väinölän kerhotiloissa, jonne vanhemmat pystyivät palauttamaan kyselyn suljetussa kirjekuoressa.

Informoitu kysely tarkoittaa, että tutkija jakaa lomakkeet henkilökohtaisesti. Tutkija voi mennä jakamaan lomakkeet sellaisiin paikkoihin, joissa suunnittelemansa kohdejoukot ovat henkilökohtaisesti tavoitettavissa. Jakaessaan lomakkeet tutkija kertoo samalla työn tarkoituksesta ja selostaa kyselyä sekä vastaa kyselyyn osallistuneiden kysymyksiin. Vastajat täyttävät lomakkeet omalla ajallaan ja palauttavat lomakkeet joko postitse tai henkilökohtaisesti sovittuun paikkaan määräaikaan mennessä. Lomakkeen avulla voidaan kerätä tietoa mm. asenteista, arvoista, tosiasioista, käsityksistä ja käyttäytymisestä sekä mielipiteistä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1996, 196–197.)

Avoimet kysymykset jättävät vastaajalle mahdollisuuden sanoa, mitä hänellä todella on mielessään. Kysymysten asettelussa suositaan lyhyitä, ytimekkäitä kysymyksiä ja kysytään vain yhtä asiaa kerrallaan. Perusohjeena pidetään, että alkuun sijoitetaan yleisimmät kysymykset ja loppuun spesifiset. Helpoimmin vastattavia kysymyksiä sijoitetaan kyselyn alkupuolelle. Lomakkeen tulisi näyttää ulkoasultaan selkeältä ja moitteettomalta, sekä avovastauksille tulisi olla riittävästi tilaa. (Hirsjärvi ym. 1996, 203-204.) Omassa työssäni sijoitin kasvatuskumppanuuteen liittyvät kysymykset alkuun. Kyselyn alussa kerroin kasvatuskumppanuudesta, jolloin vanhemmat pääsivät jo tööstämään kasvatuskumppanuuden käsitettä ennen varsinaista kyselyyn vastaamista.

5.4 Sisällön analyysimenetelmä

Laadullisessa tutkimuksessa sisällönanalyysimenetelmä on perusanalyysimenetelmä, jota voidaan käyttää kaikissa laadullisissa tutkimuksissa. Aineistosta tulee hakea tutkimusta kiinnostavat kohdat, ja tehdä sen pohjalta rajaus. On valittava tarkkaan rajattu, kapea ilmiö, mutta siitä tulee kertoa syvällisesti. Tämän jälkeen aineisto luokitellaan, teemoitetaan ja tyypitellään. Tyypittelystä aineistosta haetaan yhteisiä näkemyksiä yleistykseksi. Teorialähtöinen analyysi on perinteisesti käytetty analyysimalli, ja se on teoriasidonnainen. Aineiston analyysia ohjaa valmis jo aikaisemman tiedon perusteella luotu malli. Aikaisemmin kerätty tieto auttaa analyysin tekemisessä. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 91–96). Opinnäytetyön aineiston analysoinnissa käytettiin teoriaohjaavaa sisällönanalyysimenetelmää. Opinnäytetyön alussa perehdyin teoriaan ja avasin keskeisiä käsitteitä, jolloin tutkittava aihe tuli tutuksi.

Tutkimusaineistojen analysoinnissa voidaan erottaa ainakin kaksi erilaista vaihetta. Ensimmäinen vaihe on aineisto esikäsittely - ja valmisteluvaihe. Toinen vaihe käsittää tutkimusanalyysin, jolloin tutkijan pöydälle asetetut palaset saavat merkityksen, ja niitä suhteutetaan toisiinsa. Joitakin palasia yhdistellään, eritellään ja tutkitaan tarkemmin. Tutkija päättää myös, millaista tietoa hän tarvitsee, jotta hän saavuttaa tutkimukselle antamat tavoitteet. Tutkimusaineiston analysointia pidetään vaativana tehtävänä, mutta se on tärkeä osa tutkimusprosessia. Tutkijan tulee tehdä muistiinpanoja ja kuvata tutkimusaineiston analysoinnin erivaiheet, tekemänsä valinnat. (Pihlaja 2004, 153–56.) Laadullinen tutkimus on prosessi, ja sellainen on myös tämä opinnäytetyö. Tutkimustehtävät muuttuivat ja saivat lopullisen muodon tutkimuksen edetessä. Oma tietoisuuteni käsiteltävästä aiheesta on kasvanut ja muokkautunut prosessin edetessä.

Tutkimuksen aineisto koostuu vanhempien palauttamista kyselylomakkeiden vastauksista. Kysymysten suunnittelussa käytettiin pohjana valtakunnallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa olevia kasvatuskumppanuuden periaatteita. Aineiston analysoinnin rinnalla tutkittiin kasvatuskumppanuutta käsitteleviä tutkimuksia ja alan kirjallisuutta. Tutkimuksen aineiston analysointi aloitettiin kyselylomakkeiden vastauksiin perehtymisellä. Tämän jälkeen poimittiin kyselylomakkeista keskeisempiä

asioita ja kirjoitettiin alkuperäisilmaukset ylös. Aineistosta etsittiin teoreettisen viitekehysten ja kysymysten pohjalta tutkimuksen kannalta olennaista tietoa. Alkuperäisilmausten kirjoittamisen jälkeen haettiin aineistosta samankaltaisuuksia ja eroavaisuuksia. Pelkistetystä aineistosta poimittiin kyselylomakkeen teemojen mukaisia aiheita, joita yhdisteltiin ala- ja yläotsikoihin. Tämän jälkeen ne yhdistettiin pääluokkaan. Tutkimustulosten esittelyssä käytetään alkuperäisilmauksia elävöittämään tulosten esittelyä. Tulosten analysoinnin jälkeen tuloksista tehtiin johtopäätökset.

Alla olevassa taulukossa on kuvattu, kuinka alkuperäiset ilmaukset on ryhmitelty ala- ja yläluokkiin. Tämän jälkeen syntyi pääluokka, joka kuvaa kokonaisuutta. Taulukosta näkyy esimerkki jokaisesta pääluokasta ja , siitä kuinka siihen on päädytty.

Alkuperäinen ilmaisu	Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka
”Viestit kulkevat luottamuksellisesti puolin ja toisin.”	Luottamus	Kasvatus- kumppanuudessa arvostettuja asioita	Kasvatus- kumppanuus vanhempien näkökulmasta
”Asioista keskustellaan avoimesti, asiallisesti, luottamuksellisesti.”			
”Työntekijät kertovat miten kerhopäivä on mennyt ja mitä lapsi on tehnyt.”	Dialogi	Kasvatus- kumppanuuden periaate	Vanhempien arvostama asia kasvatus- kumppanuudessa
”Kuullaan päivittäin lapsen kuulumiset miten kerhopäivä on mennyt.”			
”Ottaa lapsen tarpeet huomioon.”	Yksilöllinen huomioiminen	Työntekijän ammattitaito	Työntekijän tärkeä taito kasvatus- kumppanuuden syntymisessä
”Lasten huomioon ottaminen yksilönä.”			
”Aktiviteetit ovat erityisen mainioita/Teemapäivät.”	Monipuolinen ohjelma	Viihtyisä kerhopäivä	Toimivat kerhokäytännöt
”Nykyisen kerhopäivän mallista en juuri mitään lähtisi muuttamaan. Olemme tyytyväisiä”	Tyytyväisyys nykyiseen kerhoon	Toimiva kerho Väinölässä	Ihanteellinen kerhopäivä vanhempien silmin

TAULUKKO 1. Aineiston analysointiprosessi

5.5 Eettisyys ja luotettavuus

Tutkimuksen luotettavuutta arvioidessa kiinnitetään huomio siihen, mittaako tutkimus sitä, mitä oli tarkoituskin. Laadullisessa tutkimuksessa luotettavuuden arviointia koskee koko tutkimusprosessia. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa luotettavuuden kriteeriä määrittää hyvin pitkälle tutkija itse, koska tutkija joutuu tekemään paljon omia pohdintoja ja johtopäätöksiä. Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta lisää tutkijan tarkka selostus tutkimuksen toteuttamisesta. Mittarit ja menetelmät eivät aina vastaa sitä todellisuutta, jota tutkija luulee tutkivansa. Kyselylomakkeessa esimerkiksi vastaajat ovat voineet käsittää kysymykset eritavoin kuin tutkija oli ajatellut.

(Hirsjärvi ym. 1996, 231–232.)

Tutkimus- ja kehittämistyössä painotetaan ja vaaditaan rehellisyyttä sekä läpinäkyvyyttä. Yleiset rehellisyyden periaatteet koskevat työn kokoamista ja työstämistä sekä menetelmiin ja lähteiden käyttöön. Eettistä näkökulmaa painotetaan, koska se on tärkeää ammattikorkeakoulun arvopohjan ja koulutusohjelmien luonteen vuoksi. (Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä 2010, 11–12.) Tutkimuksen uskottavuutta lisää, että tutkimuksessa käytetään kyselylomakkeesta poimittuja alkuperäisilmauksia analysointivaiheessa. Tämä antaa lukijalle elävämmän kuvan sekä lisää tutkimuksen läpinäkyvyyttä ja luotettavuutta. Olen kuvannut ja kirjannut tutkimusprosessin mahdollisimman tarkkaan. Luotettavuuden lisäämiseksi olen käyttänyt vastauksista saatuja suoria lainauksia, jolloin lukijan on helppo myös itse seurata tutkimuksen etenemistä ja luotettavuutta.

Tutkimusta tehtäessä tulee siihen osallistuvien henkilöiden antaa lupa tutkimuksen tekemiseen. Tutkittavia täytyy informoida työstä ja sen tavoitteista. Tutkijan tulee sitoutua saadun materiaalin säilyttämiseen siten, että se ei joudu muuhun kuin sovittuun tarkoitukseen. Tietosuojasta tulee pitää huoli niin, että yksittäisiä henkilöitä tai yhteisöjä ei voida siitä tunnistaa ja, että raportissa tulleet asiat kirjoitetaan siinä muodossa kuin tutkimusongelmien käsittelyn näkökulmasta on oleellista. (Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä 2010, 12–13.) Vanhempien osallistuminen kyselyyn oli vapaaehtoista. Raporttia kirjoittaessa olen huomionnut yksityisyydensuojan siten, että vanhempia ei ole mahdollista tunnistaa teksteistä. Olen sitoutunut myös siihen, että

kyselylomakkeista saatuja tietoja ei käytetä muuhun tarkoitukseen kuin tämän opinnäytetyön tekemiseen. Tulen hävittämään tutkimusaineiston asianmukaisesti tutkimuksen valmistuttua.

6. TUTKIMUSTULOKSET

6.1 Kasvatuskumppanuuden herättämiä ajatuksia vanhemmissa

Vastauksissa vanhemmat mielsivät kasvatuskumppanuuden tasavertaisena kasvattajana olemiseksi, jossa kuitenkin vanhemmilla on suurempi vastuu kasvatuksesta. Vanhemmat arvostivat ja pitivät tärkeänä, että heidän kasvatuskäytäntönsä kunnioitetaan. Henkilöstö ja vanhemmat miettivät yhdessä, mikä on lapselle tärkeintä, sekä jakavat ja pohtivat, mitkä keinot tukevat lasta parhaiten hänen kehityspolullaan.

”Pitävät meitä tasavertaisina kasvattajina.”

”Minua vanhempana kunnioitetaan ja minun kertomani asiat otetaan mahdollisuuksien mukaan huomioon toiminnassa.”

”Vanhempi kantaa suuremman vastuun kasvatuksesta, mutta henkilökunnalla on myös oma vastuu.”

Vastausten perusteella luottamus ja sen syntyminen henkilöstön ja vanhempien välille nähtiin tärkeäksi perustaksi kasvatuskumppanuudessa. Luottamuksen synnyssä vanhemmat arvostivat sitä, että lapsia huomioidaan kerhossa yksilöllisesti ja lasten tarpeitaan kuunnellaan. Vanhemmat toivoivat, että lapsia kohdellaan samanarvoisesti, mutta yksilöllisesti. Vanhemmat mainitsivat myös vastauksissa, jos lapsella huomataan jotakin huolenaihetta, niin siitä keskustellaan yhdessä ja pohditaan siihen yhdessä ratkaisua.

”Minun on pystyttävä luottamaan kerhon henkilöstöön.”

”Pystyy huoletta kertomaan jos on jotain ongelmaa.”

”Luotan, jos jokin huonon käytöstävän lapsellani he kertovat siitä minulle ja yhdessä pyrimme pääsemään eroon siitä.”

Vastauksista ilmeni, että kerhon aloituskeskustelua pidetään tärkeänä, jolloin vanhemmat saavat jakaa henkilöstön kanssa tietämystään lapsesta. Vastauksista nousi esille se, että vanhemmat haluavat kuulla, kuinka lapsen kerhopäivä on sujunut. Tulosten perusteella yksi perhe 26:sta mainitsi, että he kaipaavat enemmän aikaa keskustelulle ja kuulumisten vaihdolle.

”Tärkeää kuulla mitä kerhossa tapahtuu.”

”Hetki kerhon alussa järjestettiin keskustelu ja yhdessä mietittiin mihin kiinnitetään huomiota ja puhuttiin tarkemmin lapsesta.”

”Paljon ei hakutilanteissa ehditä kuulumisia vaihtaa.”

Vastauksista ilmeni työntekijän kunnioitus vanhempia kohtaan ja heidän kasvatuskumppanuuden huomioiminen kerhopäivän aikana. Vastaajat pitivät keskeisenä, että lapsi kohdataan kerhossa yksilöllisesti ja hän saa olla oma itsensä. Kasvatuskumppanuudessa vanhemmat toivoivat sitä, että he voivat luottaa siihen, että lapsi huomioidaan kerhossa yksilöllisesti.

”Huolimatta pyritte huolehtimaan lapsista ja perheistä yksilöllisesti.”

”Parhaansa mukaan noudattaa vanhempien toiveita lapsen kasvatuksesta ja päinvastoin kerhossa toteutettavaa kasvatusta.”

”Lapsi saa olla oma itsensä.”

6.2 Vanhempien arvostamia asioita kasvatuskumppanuudessa

Viestien kulkemista luottamuksellisesti henkilökunnan ja vanhempien välillä pidettiin tärkeänä kasvatuskumppanuudessa. Vanhemmat toivat esille, että avoin, asiallinen ja luottamuksellinen vuorovaikutus työntekijöiden kanssa on tärkeää. Henkilökohtaisista asioista puhumista syrjemmällä on huomioitava seikka, joita muiden vanhempien ei tarvitse välttämättä kuulla. Vanhempien luottamus henkilökuntaan ja se, että he voivat ottaa puheeksi vaikeitakin asioita esille heidän kanssaan arvostettiin kasvatuskumppanuudessa. Vastauksista nousi esille, että lasta koskevien asioiden luottamuksellisuus ja sovitusta asioista kiinni pitäminen on tärkeää.

”Luontevalta ja luotettavalta paikalta olla ja touhuta vähän niin kuin mummolaan veisi. Tarkoitin siis sitä, että tunnen yhteisymmärryksen ja lapsen tuntemuksen olevan niin vahvalla pohjalla perusteellisen lapseen tutustumisen seurauksena (mm. kasvatustalut vai miksi niitä kutsutaan) ja luontevan joka kertaisen jutustelun perusteella, että olen täysin luottavaisin mielin kotona lapsen touhutessa kerhossa.”

”Luottamus, että lapsestani huolehditaan kerhopäivän aikana ja varmasti kuullaan mitä hänellä on sanottavaa.”

”Teihin voi luottaa ja kertoa mieltä painavat asiat.”

Vanhemmat pitivät hyvänä henkilöstön ja vanhempien väliset päivittäiset keskustelut ja kuulumisten vaihdot kasvatuskumppanuuden synnyssä. Tuonti- ja hakutilanteissa vanhemmat nostivat esille tärkeäksi kertoa lapsen kuulumiset kiireettömän tuntuisesti siitä, kuinka lapsen kerhopäivä on sujunut ja mitä lapsi on tehnyt kerhossa. Vanhemmat toivoivat kuulumisten vaihdossa myös lapsen huomioimista – ei pelkästään vanhemman.

”Kertovat kiireettömän tuntuisesti lapsen päivästä.”

”Osaatte hienosti/ ammattimaisesti/ rakentavasti kertoa jos lapsella ollut ”villipäivä”.”

”Lapsen kuulumisia kysellään ja kerrotaan päivien kulusta. Jos huolenaihetta on, niistä puhutaan suoraan, eikä arkailla.”

”Pysähtyä hetkeen ja kohtaavat vanhemmat kysymykset ja toiveet.”

Vastauksista nousi esille vanhemmuuden tukeminen. Kasvatuskumppanuuden synnyssä koetaan tärkeäksi vanhempien toiveiden ja näkemysten kuuleminen. Lasten ja perheiden yksilöllinen huomioiminen nousi vastauksista esiin. Vanhemmat toivoivat, että henkilöstö olisi kiinnostunut lapsen hyvinvoinnista ja vanhempien kasvatuskäytännöistä sekä kunnioittavat niitä.

”Aikaa ja paneutumista lasten asioihin siitä, että todella kiinnostuvat lapsen persoonasta ja vahvuuksista.”

”Lapsi kohdataan yksilönä ja vanhempia kuullaan.”

”Vanhempia kunnioitetaan kasvattajina, vaan asioita ehdotellaan ja mietitään yhdessä - ei määrätä.”

Vastaajat arvostivat henkilökunnan pysyvyyttä. Vanhempien luottamuksen syntyminen tarvitsee aikaa, jolloin on tärkeää, että henkilökunta on tuttua ja auttaa lasta sopeutumaan ja kotiutumaan. Kun tuttu aikuinen on vastassa, lapsi voi turvautua hänen läheisyyteen ja syliin.

”Henkilökunnan pysyvyyttä.”

”Lapset ja vanhemmat tuntevat työntekijät.”

”Lämmin vastaanotto/helppo lähestyä.”

6.3 Työntekijän tärkeitä taitoja ja ominaisuuksia kasvatuskumppanuuden syntymiselle

Vastaajat olivat sitä mieltä, että työntekijän vuorovaikutustaidot ja sosiaalisuus ovat tärkeitä ominaisuuksia kasvatuskumppanuuden syntymisessä. Työntekijän sosiaalisuutta pidettiin tärkeänä, jotta yhteistyö vanhempien kanssa onnistuu.

”Vuorovaikutustaidot, toisen kuunteleminen, keskustelu, rohkeaa oman näkökulman tuominen keskusteluun.”

”Hyvät vuorovaikutustaidot lasten ja vanhempien kanssa.”

Vastaajat nostivat työntekijän taidon jakaa tietoa sekä kuunnella vanhempia. Työntekijän tulee olla aktiivisessa roolissa vaihtaessaan kerhossa tapahtuneita asioita perheen kanssa. Vastauksista ilmeni, että työntekijän tulisi pystyä puuttumaan epäkohtiin ja ottaa rohkeasti esille myös vaikeita asioita. Vanhemmat toivat rehellisyyden ja aitouden tärkeiksi elementeiksi työntekijässä.

”Kyky ottaa myös vaikeat asiat puheeksi.”

”Halu jakaa kerhossa tapahtuneita asioita myös vanhemmille.”

”Juttelua, että opittaisiin tuntemaan paremmin.”

Työntekijän ammattitaitoa ja koulutusta arvostettiin. Työntekijän pedagogiset taidot ja koulutus ovat tärkeitä taitoja kasvatuskumppanuuden synnyssä. Työntekijän aitoa kiinnostusta työtä kohtaan sekä empatiaa ja hienotunteisuus ovat tärkeitä taitoja kasvatuskumppanuuden synnyssä. Vastauksissa vanhemmat toivoivat vinkkejä ja tukea kasvatukseen liittyen, joten työntekijän koulutusta ja ammattitaitoa pidettiin tärkeänä.

”Vinkkejä kasvatukseen ja ongelmiin liittyen, joten hyvät koulutus ja ammattitaito on oleellinen.”

”Perustietoa kehityspsykologiasta.”

”Aito kiinnostus työtä kohtaan.”

Vastauksista nousi esille vanhempien luottamus työntekijöihin. Tärkeänä pidettiin, että he voivat luottaa, että lapsesta pidetään huolta kerhopäivän aikana ja mieltä painavista asioista voidaan keskustella luottamuksellisesti. Vastaajien vastauksista ilmeni tärkeänä työntekijän taito luoda turvallinen ilmapiiri, joka helpottaa vanhempia ottamaan puheeksi myös huolenaiheita.

”Teihin voi luottaa ja kertoa mieltä painavat asiat.”

”Luottamusta, että vanhemmat tuntevat lapsensa parhaiten.”

”Teihin voi luottaa ja kertoa mieltä painavat asiat.”

Työntekijän yksilöllinen lapsen ja vanhempien huomioiminen toiminnan järjestämisessä pidettiin hyvänä ominaisuutena työntekijässä. Työntekijällä tulee olla taito lukea rivien välistä ja kuunnella perheitä yksilöllisesti sekä huomioida perheiden erilaisuus. Työntekijän tärkeänä taitona pidettiin myös kykyä olla aidosti kiinnostunut työstään ja halu kehittyä.

”Kykyä ottaa huomioon myös vanhempien erilaiset luonteenpiirteet.”
”Kuunnella yksilöllisiä tarpeita ”lukea rivien välistä”.”
”Ollaan aidosti kiinnostuneita.”

Työntekijän empatiaa, hienotunteisuutta ja aitoa kiinnostusta työtä kohtaan sekä avoimuutta pidettiin tärkeinä ominaisuuksina. Vastauksista ilmeni yksittäisiä ominaisuuksia työntekijällä, jotka edesauttavat kasvatuskumppanuuden syntymisessä, kuten rehellisyys, huolehtivaisuus, joustavuus ja innostavuus. Työntekijällä tulee olla organisointikykyä, kärsivällisyyttä ja iloinen asenne työhön.

”Iloinen.”
”Joustavuus.”
”Helposti lähestyttäviä.”
”Empatia.”
”Jämäkkä.”
”Kärsivällisyyttä.”

6.4 Toimivaksi todetut käytännöt kerhossa

Kerhon joustavat haku- ja tuontitilanteet todettiin toimivaksi kerhokäytännöksi. Tällöin jää aikaa kohdata vanhemmat ja vaihtaa kuulumisia kerhon henkilökunnan kanssa. Toimivaksi koettiin myös, että vanhemmilla on mahdollisuus kuulla lapsen kerhopäivästä aidosti.

”Päiväntapahtumista kertominen on tärkeää, sekä huonot (=kehittämistä/harjoittelua) vaativat asiat, mutta myös hyvät, onnistuneet asiat.”
”Tuonnin ja haun joustavuus plussaa, täten kuulumisten vaihto toteutuu hyvin.”
”Parasta on ne muutamat sanat, jotka kerrotaan lapsen päivästä kerhopäivän jälkeen.”

Vastaajat olivat sitä mieltä, että lapsi on huomioitu kerhossa yksilöllisesti. Lapset saavat vaikuttaa ja valita leikkejään. Toimivana pidettiin sitä, että heidän lastansa kuunnellaan ja lapset voivat valita itse tekemistä. Toiminta on suunniteltua ja perusteltavissa lapsia ajatellen.

”Lapset saavat vähän valita tekemisiään.”

”Kaikki toiminnot on tehty lapsia/perheitä ajatellen ja ovat perusteltavia.”

”Lasta kuunnellaan ja saa vaikuttaa kerhopäivän kulkuun.”

Suurin osa vastaajista mainitsi, että kerhon alkaminen ulkoilulla on hyvä asia, koska silloin lapsi pystyttiin tuomaan kerhoon joustavasti ja se selkeyttää toimintaa. Vanhemmat pitivät hyvänä, että ulkoilu on osa kerhopäivän toimintaa. Kerhon aloitus ulkoilulla helpottaa myös sitä, että henkilökunnan ei tarvitse pukea lapsia.

”Hienoa, että ulkoilu kuuluu osaksi toimintaa.”

”Ulkoilulla aloitetaan, tuo selkeyttä ja kerhopäivää.”

”Ulkoilulla aloitetaan, ei tarvitse hoitajien pukea lapsia.”

Kerhon monipuoliset aktiviteetit ja toiminnan sisällöt koettiin toimiviksi ja viihtyvyyttä lisääviksi tekijöiksi. Kerhon monipuolista toimintaa ja ohjelmaa pidettiin hyvänä kerhokäytäntönä. Käsityöt, liikunta, musiikki ja leikki koettiin mielekkäänä, joita lapset pääsevät kokeilemaan kerhopäivän aikana. Hyvänä pidettiin lapsen mahdollisuutta vaikuttaa omaan tekemiseensä kerhopäivän aikana. Vanhemmat mainitsivat myös perheille järjestetyt yhteiset tapahtumat, kuten esimerkiksi joulupajan, tärkeänä. Vanhemmat ovat kiinnostuneita osallistumaan yhteisiin kerhopäivän tapahtumiin lapsensa kanssa. Kerhopäivän selkeyttä ja kerhopäivien erilaisuutta pidettiin hyvänä käytäntönä.

”Paljon erilaisia leikkivaihtoehtoja.”

”Eriytyypiset retket, luistelut yms. ”spesiaaliohjelmat” hyviä.”

”Liikunta, askartelu, tekeminen.”

”Selkeä rytmi ja toimintatavat.”

”Jokainen kerhopäivä erilainen.”

Vanhemmat kokivat hyvänä, että työntekijät ja varahoitajat ovat tuttuja. Vastaajat nostivat esiin, että lapsi on helpompi jättää kerhoon, kun vastassa ovat tutut ja turvalliset aikuiset.

”Työntekijät mukavia ja lapsen voi jättää hyvillä mielin.”

”Tutut hoitajat ja varahoitajat.”

6.5 Millainen on ihanteellinen kerhopäivä vanhempien näkökulmasta?

Vanhemmat pitivät ihanteellisena kerhopäivänä sitä, että vuorovaikutus toimii henkilökunnan kanssa ja on avointa. Vanhemmat nostivat esille, että on tärkeää kuulla,

mitä lapsi on oppinut ja tehnyt kerhopäivän aikana. Vanhemmat toivovat, että henkilöstö kertoo lapsen kerhopäivästä päivän päätteeksi.

”Päivän päätteeksi kerrottaisiin millainen päivä on ollut, mitä uutta tänään oppinut.”

Työntekijä kertoo miten lapsella on mennyt ja analysoi kertomaansa hieman vanhempien kanssa riidat ym. Selkkaukset selvitetään hyvin kerhossa ja niistä kerrotaan vanhemmille.”

”Voi vaihtaa lapsen kuulumiset avoimin mielin.”

Vanhemmat pitivät kerhotoimintaa jo tällä hetkellä hyvänä ja olivat tyytyväisiä. Vastaajat olivat sitä mieltä, että henkilöstö ottaa huomioon lapsen ja perheen suunnitelmassa toimintaa. Vastaajat pitivät ihanteellisena kerhopäivänä sitä, että lapsella on mahdollisuus päästä kokeilemaan jotain uutta kerhopäivän aikana.

”Minusta lapseni kerhopäivät ovat ihanteellisia juuri näin.”

”Nykyisestä kerhopäivän mallista en lähtisi juuri mitään muuttamaan, olemme olleet koko perhe tyytyväisiä.”

”Pääsen kokemaan itseäni monella tavalla sellainen kuin se juuri nyt onkin.”

Vastaajat olivat sitä mieltä, että onnistunut kerhopäivä heijastuu ja näkyy lapsen olemuksesta tyytyväisyytenä ja iloisuutena. Ihanteellinen kerhopäivä näkyy lapsen iloisuutena ja odotuksena jo seuraavaa kerhokertaa kohtaan. Tämä iloisuus ja tyytyväisyys peilautuu myös vanhempiin.

”Ihanteellinen kerhopäivä olisi sellainen, että lapsi olisi tyytyväinen! Hän olisi saanut kokea/kokeilla jotain uutta, myös onnistumisen tunteita. Ruoka olisi ollut hyvää ja lapsi kertoisi jo innolla odottavan uutta kerhopäivää! Muilla asioilla ei niinkään ole väliä (aikataulut jne.) kunhan lapsella olisi hyvä mieli- silloin äidillä ja isälläkin on hyvä mieli!”

”Lapset jäävät kerhoon tyytyväisinä ja ovat tyytyväisiä kerhon jälkeenkin. Ei siinä sen kummempia tarvita. Turvallinen ja mukava ilmapiiri, joka välittyy myös vanhemmille.”

Lapsen viihtyvyyttä kerhossa lisää vanhempien mielestä se, että toimintasisältöjä suunnitellaan lapsen tarpeet ja ikätaso huomioon ottaen. Ulkoilu osana kerhopäivää ja osittain ohjattuna liitettiin ihanteelliseen kerhopäivään. Vastaajat liittivät ihanteelliseen kerhopäivään askartelun, liikunnan, leikin, kirjat ja uusien asioiden oppimisen mahdollisuuden. Nämä seikat tuovat kerhopäivään vaihtelua ja lisäävät viihtyvyyttä. Vastaajat pitivät hyvänä vuodenaikojen vaihtelujen huomioon ottamista toimintaa suunnitellessa.

”Lapselle annettu sopivasti haastetta, tekemistä, arvostettu lapsen tapoja toimia.”

”Sisällöt monipuolisia sekä ympäristön, että vallitsevan vuodenajan huomioon ottavia.”

”Ulkoillaan, osittain ohjattua.”

”Ohjattua toimintaa, että vapaata leikkiä.”

Ryhmätaitojen oppiminen kerhopäivän aikana on kehittyvälle ja kasvavalle lapselle ensiarvoista, minkä vanhemmat toivat esiin vastauksissa. Lapset oppivat leikin lomassa toisten lasten kanssa ryhmätaitoja ja oppivat jakamaan leluja sekä ottamaan toisia lapsia huomioon. Vanhemmat pitivät hyvänä, että lapset oppivat kerhossa sosiaalisia taitoja.

”Harjoitellaan ryhmässä leikkimisen taitoja pienillä tuokioilla (laulu, leikki tms.).”

”Pikku- hetki yhteistä touhua aikuisten seurassa koko porukalla - me henki.”

”Ryhmässä toimimisen harjoittelu ja sosiaalista kanssa käymistä muiden lasten kanssa.”

Vastaajat esittävät, että työntekijän aktiivisuus ja aidosti lapsen tavoitettavissa olo on tärkeää. Vanhemmat arvostivat työntekijän taitoa ottaa lapsi lämpimästi ja läsnäolevasti vastaan. Lapsen huomioiminen kerhopäivän aikana on vastaajien mielestä tärkeää.

”Vastassa aidot ja läsnä olevat tädit, kehen lapsi luottaa.”

”Työntekijä on läsnä lapsen päivän kulussa ja on huomannut mitä lapsi (tekee ja) oppii.”

”Kohdataan läsnä olevasti.”

Ihanteellisessa kerhopäivässä lapsen voi tuoda ja hakea kerhosta joustavasti. Tämän lisäksi vanhemmat pitivät hyvänä, että lasta on jo ohjattu eteiseen pukemaan, jos he saapuvat viime minuuteilla hakemaan lasta.

”Jos jostain syystä viime tipassa hakemassa lastani niin hänet on ohjattu jo aloittamaan pukemaan.”

”Joustava aikataulu hakiessa ja tuodessa lasta.”

7. JOHTOPÄÄTÖKSET

Kasvatuskumppanuus -käsitteeseen vanhemmat liittivät kunnioituksen ja luottamuksen. Kasvatuskumppanuuden synnyssä nousi laaja skaala asioita, mutta vanhempien näkemysten pohja perustuu luottamukseen. Työntekijän tulee jo heti ensitapaamisella luoda puitteet kasvatuskumppanuudelle. Kuunteleva ja toista kunnioittava työote luo jo ensihetkestä lähtien perheille kuulluksi tulemisen tunteen. Vanhempien ja henkilöstön tasavertaisuus tuli esille kasvatuskumppanuuden syntymisessä; yhdessä tasavertaisina kumppaneina mietitään ratkaisuja. Kumppanuuden synnylle on tärkeää molemminpuolinen halu keskustella ja jakaa asioita sekä pohdiskella yhdessä lapsen yksilöllisiä tarpeita.

Luottamus vaatii enemmän aikaa syntyäkseen, jolloin henkilökunnan avoimuus ja ammattitaito korostuvat. Kasvatuskumppanuus on vuorovaikutusta, joka vaatii työntekijältä sosiaalisia taitoja sekä herkkyyttä huomata ja kunnioittaa perheiden erilaisuutta. Työntekijöiden ja varahenkilöiden pysyvyys auttavat luottamuksen syntymisessä. Lapsen kerhoon tuonti- ja hakutilanteiden aikana käymät keskustelut henkilöstön kanssa koettiin ensiarvoisen tärkeiksi. Kasvatuskumppanuuden synnylle on hyväksi jo tutustumiskäynnin aikana sopia yhteisistä toimintatavoitteista ja säännöistä joiden puitteissa toimitaan. Ensisijainen kasvatustavastuu ja kasvatusoikeus on kuitenkin aina vanhemmilla. (Kaskela & Kekkonen 2006, 17). Vanhempien ensisijainen kasvatustavastuu nousi esiin myös tämän opinnäytetyön vastauksista.

Kasvatuskumppanuudessa korostuu henkilöstön tuki vanhempien rinnalla lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista kohtaan. Jotkut perheet tarvitsevat enemmän tukea ja ohjausta kuin toiset, joten tärkeää on huomioida perheen tarpeet yksilöllisesti. Pieni lapsi ei osaa vielä välttämättä itse kertoa päivänsä kulusta, joten työntekijän rooli lapsen kerhopäivän kertomisesta korostuu. Työntekijöillä on useimmiten aikaa vaihtaa vanhempien kanssa kuulumisia tuonti- ja hakutilanteissa. Joskus hakuhetki voi olla kiireinen, kun useampia vanhempia on hakemassa lasta samaan aikaan. Tavoitteena on kuitenkin kohdata jokainen perhe edes pienen hetken verran ja vaihtaa muutama sana päivän kulusta.

Kekkonen väitöskirja (2012) on tutkinut kotikäynnin merkitystä yhtenä kasvatuskumppanuuden rakentajana perheen ja varhaiskasvatushenkilöstön välillä. Kotikäynti mahdollistaa lapsen tutustumisen varhaiskasvatushenkilöstön kanssa lapselle tutussa ja turvallisessa ympäristössä. (Kekkonen 2012, 144-145.) Tässä opinnäytetyössä koettiin myös hyvänä mahdollisuus tavata työntekijä lapsen kotona. Koti on lapselle tuttu ja turvallinen paikka, jossa voi luottavaisin mielin luoda kontakteja uusiin aikuisiin. Lapsen aloittaessa kerhoa panostetaan niin sanottuun ”hyvään alkuun”. Lapsella ja vanhemmilla on mahdollisuus käydä tutustumassa kerhoon etukäteen, ja samalla pidetään aloituskeskustelu. Tavoitteena on käydä jokaisen perheen kotona tutustumassa lapseen hänelle turvallisessa ympäristössä. Kerho voi olla lapselle ensimmäinen kodin ulkopuolinen kontakti ilman vanhempien seuraa. Tutun hoitajan läsnäolo korostuu sitä enemmän, mitä pienempi lapsi on varsinkin, jos lapsi ei osaa ilmaista itseään sanallisesti. Tällöin työntekijä toimii vanhemmilta saadun tiedon ja oman sensitiivisyytensä pohjalta. Vanhempien on myös helpompi jättää lapsi ulkopuolisen hoitajan käsiin tietäessään, että häntä hoitavat tuntevat hänen lapsensa toimintatapoja. Ensitapaamisesta lähtien luodaan pohjaa kasvatuskumppanuuden syntymiselle. Päivähoidon aloitus on yleensä lasta stressaava, jolloin aikuisten on tärkeää tiedostaa se ja tukea lasta sen ylipääsemiseksi. (Juusola 2011, 101). Luottamuksen synnyssä heijastuu avoimuus ja tiedon jakaminen vanhempien kanssa. Luottamus henkilöstöön alkaa jo ensitapaamisesta ja syventyy hiljalleen arjen tilanteiden jakamisella. Luottamuksen syntymiseen tarvitaan aikaa ja vuorovaikutusta.

Tulosten perusteella voidaan todeta, että Väinölän alueen kerholasten vanhemmat arvostavat kasvatuskumppanuutta. He ovat tällä hetkellä tyytyväisiä toimintaan ja henkilökunnan tapaan tehdä asioita lapsen edun mukaisesti. Työntekijöiden tulee kuitenkin muistaa, että kasvatuskumppanuuden eteen tulee tehdä töitä. Työntekijän kohdatessa vanhemmat tulee heidät huomioida ja vaihtaa kuulumisia sekä kertoa lapsen kerhopäivän kulusta rakentavasti ja perustellusti. Vanhemmuutta tuetaan kasvatuskumppanuuden kautta. Kerhopäivä on lapselle ainutkertainen kokemus.

Vanhempien ja kasvatushenkilöstön kiinteää yhteistyötä kutsutaan kasvatuskumppanuudeksi. Nämä yhdessä muodostavat lapsen kannalta mielekkään

kokonaisuuden. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005.) Vanhemmat arvostivat sitä, että he voivat jättää lapsensa luottavaisin ja turvallisin mielin kerhoon. Työntekijän iloinen, ammattitaitoinen ja avoin persoona ovat tärkeitä ominaisuuksia työntekijällä kerhotyössä. Vanhempien halu keskustella henkilökunnan kanssa ja vaihtaa kasvatuskäsityksiä pohjautuu siihen, että heidän välille on syntynyt luottamuksellinen suhde. Silloin, kun luottamus on syntynyt vanhempien ja työntekijöiden välille, vaikeistakin asioista on helpompi puhua. Kasvatuskumppanuuden kautta vanhemmat ovat osallisena lapsensa kerhopäivän kulussa. Perheiden ja lasten yksilölliset ja erilaiset tarpeet ovat keskeisessä roolissa varhaiskasvatuspalveluiden kehittämisessä ja suunnittelussa.

Kerhon monipuolista ohjelmaa arvostettiin ja pidettiin hyvänä sekä laadukkaana. Vastauksissa tuli ilmi myös, että vanhemmat kokivat niin sanotut teemapäivät kivoina, jolloin koko perhe oli kutsuttu viettämään aikaa yhdessä lasten ja henkilökunnan kanssa kerhontiloihin. Esimerkkinä mainittiin teemapäivä joulun aikaan, jolloin perheet askartelivat ja leipoivat sekä viettivät aikaa yhdessä lapsensa kanssa kerhon tiloissa. Vanhemmat arvostivat lapsen mahdollisuutta osallistua liikunta-, musiikki-, askartelu- ja satuhetkiin. Ammattitaitoinen henkilökunta pystyy järjestämään lapsen kehityksen mukaista ja sopivasti haastetta sisältävää toimintaa.

Laadukas varhaiskasvatus tarvitsee ammattitaitoisen henkilökunnan. (Varhaiskasvatuksen perusteet 2005). Työntekijän tulee olla valmis reflektoimaan omaa käyttäytymistään ja hänen on pystyttävä ottamaan vastaan palautetta. Hänen on oltava työntekijä, jolla on valmiudet kohdata erilaisia perheitä ja kykyä kuulla sekä kuunnella heidän tarpeitaan yksilöllisesti. Näin voidaan saada perheiltä vastavuoroista kunnioitusta. Työntekijällä tulee olla halu tehdä varhaiskasvatustyötä, joka heijastuu positiivisena ja innokkuutena kerhotyötä kohtaan.

Kerhopäivän aloitus ulkoilulla todettiin kyselyssä hyväksi käytännöksi. Ulkoilun tärkeys tuli esille useissa vastauksissa. Tällöin lapset pääsevät nopeasti leikkeihin mukaan ja jääminen kerhoon on mutkatonta. Vanhemmat voivat tuoda lapsen joustavasti kerhoon, jolloin työntekijöillä jää paremmin aikaa keskustella vanhempien kanssa. Kasvatuskumppanuuden synnyssä kerholasten vanhempien kanssa on etu, että

perheet eivät ole niin ”kiireisiä” ja he jäävät mielellään keskustelemaan askarruttavista asioista. Joustavat tuonti- ja hakutilanteet mahdollistavat hetken antoisalle keskustelulle vanhemman kanssa.

Lehtilän ja Saarisen (2012) Keski-Porin seurakunnan päiväkerhoon tekemästä vanhempien näkökulmasta tehdyssä opinnäytetyössä nousee esille vanhempien tyytyväisyys sen hetkiseen kasvatuskumppanuuteen työntekijöiden kanssa. Kasvatuskumppanuus koettiin toimivaksi ympäristössä, jossa luottamuksellisuus ja kunnioitus toteutuivat vanhempien ja työntekijöiden välillä. (Lehtilä & Saarinen 2012,3.) Tässä tutkimuksessa nousi esiin myös samanlaisia asioita kuin Lehtisen ja Saarisen opinnäytetyössä. Opinnäytetyön tulokset olivat positiivisia, minkä perusteella voi todeta, että Väinölän alueen vanhemmat ovat tyytyväisiä kerhotoimintaan. He pitävät kasvatuskumppanuutta tärkeänä ja toimivana työvälineenä luottamuksellisen yhteistyön syntymisessä. Vastauksista kävi ilmi, että he luottavat henkilöstön toimintaan ja voivat turvallisesti jättää lapsensa kerhoon. Tässä työssä tuli ilmi, että henkilökunnan pysyvyys on ollut hyvä ja kerhossa on tutut varahoitajat.

Lasten pyritään havaitsemaan mahdollisimman varhain, jolloin heille voidaan antaa oikeaan aikaan heidän tarvitsemaansa oikeanlaista erityistä tukea. Väinölän kerhossa vaikeistakin asioista puhuminen vanhempien kanssa on luonnollista ja ennaltaehkäisevää toimintaa. Lasten kanssa monipuolinen touhuaminen ja yhdessä tekeminen mahdollistavat lapsen havainnoimisen leikin, liikunnan tai askartelun lomassa. Työntekijät voivat havaita jotakin huolenaihetta lapsen käyttäytymisessä tai kehityksessä. Tällöin työntekijä voi ottaa asian puheeksi vanhempien kanssa ja ohjata perheitä eri palveluiden piiriin. Sosionomin ammattikuvaan kuuluu jatkuva työn kehittäminen ja kriittinen sekä tutkiva ote sekä pyrkimys vastata ympäristössä tapahtuviin muutoksiin.

Kyselyyn vastanneet pitivät jo nykyistä kerhotoimintaa hyvänä. Vastajat arvostivat kerhon monipuolista ohjelmaa sekä yksilöllistä lasten ja perheiden kohtaamista. Vanhemmat pitivät tärkeänä vaihtaa kuulumisia työntekijöiden kanssa tuodessaan ja hakiessaan lasta. Tulosten mukaan kasvatuskumppanuus on vanhempien ja henkilöstön välistä yhteistyötä, jossa tavoitteena on tukea yksilöllisesti lapsen kasvua ja kehitystä.

Tästä opinnäytetyön tutkimustuloksista oli löydettävissä kuulemisen, kunnioituksen, luottamuksen ja vuorovaikutuksen elementtien tärkeys kasvatuskumppanuuden syntymiselle vanhempien ja henkilöstön välille.

8. POHDINTA

Opinnäytetyön tekeminen on ollut haastava, mutta samalla mielenkiintoinen ja opettavainen prosessi. Haasteena oli se, että tein tutkimusta yksin. Välillä olisin kaivannut työparia, jonka kanssa olisin voinut vaihtaa ajatuksia. Motivoituneella, määrätietoisella ja ahkeralla työotteella olen kuitenkin päässyt työssäni eteenpäin. Tutkimusta tehdessä haastetta loi työn ja opiskelun yhteensovittaminen. Olen kuitenkin ollut tyytyväinen siihen, että olen voinut keskittyä opinnäytetyön tekemiseen itselleni sopivana ajankohtana. Olen ollut tyytyväinen tuotokseen ja siihen, että tiedonhalu aihetta kohtaan on kasvanut työn edetessä.

Opinnäytetyöni aihe löytyi omalta työpaikaltani avoimen varhaiskasvatuspalveluiden kerhotoimesta. Aiheen valintaan vaikutti kiinnostukseni kasvatuskumppanuutta kohtaan, josta halusin tietää syvällisemmin. Pidän tärkeänä, että lapsiperheille on olemassa kerhotoimintaa, johon he voivat tuoda lapsiaan leikkimään ja harjoittelemaan ryhmässä olemista. Samalla vanhemmat saavat vertaistukea toisista vanhemmista, jotka ovat samassa elämäntilanteessa.

Opinnäytetyöni antaa monipuolista tietoa kasvatuskumppanuudesta ja siihen vaikuttavista tekijöistä. Tuloksia pohtiessa voidaan todeta, että vanhemmat suhtautuivat kyselyyn myönteisesti ja pitivät tärkeänä kasvatuskumppanuutta ja ymmärsivät sen merkityksen. Koen onnistuneeni ja saavuttaneeni opinnäytetyölleni asettamani tavoitteet. Vastausprosentti oli 63 %, joten sain kattavan aineiston analysoitavakseni. Sain vastaukset tutkimuksessa esittämiini kysymyksiin.

Tutkimuksen nimi on ensimmäinen ja tärkeä osa, jolloin lukija ratkaisee, tutustuuko hän tutkimukseen vai ei. (Hirsjärvi ym. 1996, 317). Opinnäytetyöni nimeä pohtiessani poimin vanhempien kommentteista mielestäni työlleni sopivan mietteen: ”Vähän kuin mummolaan veisi”. Tämä mielestäni kuvastaa hyvin kerhon tärkeyttä lapsiperheille ja kasvatuskumppanuutta parhaimmillaan. Monelle perheelle kerhon työntekijät voivat tulla läheisiksi ja heidän kanssaan voi jakaa arjen asioita ja huolia. Mielestäni työni nimen valinta houkuttelee lukijaa avaamaan tiedoston ja perehtymään siihen tarkemmin.

Valitsin laadullisen tutkimuksen keruumenetelmäksi kyselytutkimuksen. Vaihtoehtoisesti tämä opinnäytetyö olisi voitu toteuttaa haastattelututkimuksena. Kyselyn rakentuminen avointen kysymysten ympärille antoi vanhemmille mahdollisuuden vastata omin sanoin ja laajemmin kysymyksiin. Tutkimuksessa on tärkeää, että kysymysten muotoilu on selkeä ja avainsanat on avattu ymmärrettävään muotoon. Haasteena oli pitää kysymysten määrän kohtuullisena, jotta vanhemmat jaksavat vastata kyselyyn. Kyselylomake mahdollisti vanhemmille valitsemaan sopivan ajankohdan kyselyyn vastaamiselle.

Kyselymenetelmä on tehokas aineiston keruumenetelmä, koska se säästää aikaa ja vaivannäköä. (Hirsjärvi ym. 1996, 195). Valitsin avoimen kysymyslomakkeen aineistonkeruun menetelmäksi, koska silloin vanhemmilla on mahdollisuus tuoda omia ajatuksia paremmin esille anonyymisti. Kyselylomakkeen etuna pidin sen nopeutta kerätä tietoa tutkimukseen sekä ajansäästöä. Kyselylomakkeen etuna pidin sitä, että se on kaikille samanlainen ja siinä tutkija ei johdattele tutkittavaa. Kyselylomakkeen heikkoutena voi pitää sitä, että vastaaja ei voi esittää lisäkysymyksiä ja sen johdosta saattaa tulla väärinymmärryksiä. Tutkimuksen luotettavuutta heikentää se, etten voi tietää, ovatko vanhemmat perehtyneet kyselyn alussa kerrottuun teoriaan kasvatuskumppanuudesta, ja ovatko he pyrkineet vastaamaan huolellisesti sekä rehellisesti esittämiin kysymyksiin.

Suunnitellessani kysymyslomaketta pohdin sitä, kuinka saisin koottua lyhyen, mutta ytimekkään lomakkeen. Mielestäni onnistuin tässä, koska vastausprosentti oli hyvä. Kyselylomake sai lopullisen muotonsa pitkällisen pohdinnan tuloksena, ja kysymyksien muotoilussa auttoi ohjaavan opettajani sekä työpaikkani kehittämistyöryhmän jäsen. Testasin kyselylomaketta myös tuttavallani, jonka lapsi käy Jyväskylän kaupungin kerhossa. Kysymyksiä laatiessa painotin kasvatuskumppanuutta ja siinä tärkeäksi nousseita asioita.

Kyselylomaketta tehdessäni olisin voinut asettaa kasvatuskumppanuutta koskevat kysymykset loppuun. Tällöin vastaajat olisivat olleet jo päässeet vauhtiin lomakkeen täytössä. Työhön olisi ollut mahdollista saada toisenlaista näkökulmaa kasvatuskumppanuuteen liittyen, jos olisin taustatiedoissa kysynyt, kuinka kauan lapsi

on käynyt kerhoa ja minkä ikäinen lapsi on. Tällöin olisin voinut tehdä havaintoja ja vertailuja siitä, näkevätkö vanhemmat kasvatuskumppanuuden eri tavalla lapsen vasta aloittaessa kerhon tai kun lapsi on ollut kerhossa jo useamman vuoden ajan. Päätin kuitenkin rajata työn koskemaan vain kasvatuskumppanuutta ja siihen liittyviin keskeisiin asioihin. Tässä työssä en halunnut kuitenkaan pohtia, onko lapsen iällä tai vanhempien taustalla merkitystä kasvatuskumppanuudessa. Tästä voi kehittää seuraavaa opinnäytetyön aihetta ja verrata tuloksia keskenään.

Opinnäytetyöprosessi on ollut tärkeä osa ammatillista kasvua. Olen saanut syvällistä ja käytännönläheistä tietoa kasvatuskumppanuudesta ja siihen vaikuttavista tekijöistä. Lisäksi olen huomannut, kuinka monet asiat yhdessä vaikuttavat lapsen kehitykseen ja kasvuun. Olen perehtynyt ekologiseen kasvuteoriaan, joka osaltaan antaa ymmärrystä lapsen kokonaisvaltaisen kasvun ymmärtämiselle. Lapsen kasvuympäristön tiedostaminen auttaa ymmärtämään, kuinka monet yhteiskunnan ilmiöt vaikuttavat lapseen ja hänen kehitykseensä ja kasvuunsa.

Yhteistyö eri toimijoiden on kanssa tärkeäosa sosionomin työtä, kun lapsen kehityksessä tai kasvussa havaitaan huolen aihetta. Tapaamisten yhteydessä vanhemmat, kerhotyöntekijä ja esimerkiksi erityislastentarhanopettaja pohtivat keinoja, kuinka perhettä ja lasta voidaan tukea ja auttaa parhaalla mahdollisella tavalla. Moniammatillisuus on osa laadukasta varhaiskasvatuspalvelua ja kasvatuskumppanuuden myötä eri toimijoiden yhteistyön merkitys korostuu.

Kasvatuskumppanuus soveltuu moneen ympäristöön työvälineeksi päiväkodista kouluun. Sillä on suuri merkitys varhaiskasvatuksen ja vanhempien välisessä yhteistyössä. Kasvatuskumppanuus aiheena kiinnostaa minua, koska näen vanhempien ja henkilöstön välisen yhteistyön erittäin tärkeäksi. Opiskelen lastentarhanopettajan pätevyitymisopinnoista, ja työstä saan siihen paljon aineksia. Kasvatuskumppanuuden tärkeyden ymmärtäminen, ja siihen liittyvien osa-alueiden hallinta antavat tärkeitä työvälineitä sosionomin työhön. Opinnäytetyön aihe on ajankohtainen ja niin sanottu ”punainen lanka” kerhotyölle. Kehittämällä kerhotoimintaa monipuolisesti vastaamaan kotona olevien lasten tarpeisiin se tekee kerhosta houkuttelevan vaihtoehdon päivähoidon rinnalle.

Vertaistuellalla on suuri merkitys arjessa jaksamisessa ja vanhemmuuden vahvistajana. Perheiden on tärkeää päästä jakamaan ja keskustelemaan muiden samassa elämäntilanteessa olevien vanhempien kanssa. Kerhojen järjestäminen ja varhaisen tuen huomaaminen ovat yhteiskunnalle edullinen tapa huomioida ja auttaa vanhempia heidän kasvatustehtävässään. Lasten kerhon aikana vanhemmilla on mahdollisuus hengähtää hetki arjen keskellä käymällä rauhassa vaikka lenkillä tai kaupassa. Näen tärkeäksi kehittää kerhotyötä vastaamaan tämän hetken lapsiperheiden tarpeisiin. Yhteiskunta on muutoksen vaiheessa ja varhaiskasvatuksen täytyy pysyä muutoksen mukana.

Perheet joutuvat nyky-yhteiskunnassa kestämaan suurta kuormitusta kaupungistumisen, työttömyyden ja epävarmuuden kautta. Perheillä ei ole välttämättä tukiverkostoa lähellä. Esimerkiksi isovanhemmat ja sukulaiset voivat asua kaukana. Avioerojen lisääntyminen kuormittaa vanhempia ja lapsia taloudellisen toimeentulon ja työtaakan kasvun johdosta. (Broberg ym. 2005, 359.) Sukulaiset eivät ole välttämättä jakamassa kasvatukseen liittyviä asioita tai auttamassa arjessa. Tämän vuoksi perheet saattavat tarvita kodin ulkopuolista tukea. Kerhon henkilökunta voi olla perheelle tärkeä tukipilari ja kasvatuskumppani.

Tutkimuksen tuloksia voidaan käyttää hyväksi Jyväskylän kaupungin kerhotyössä esimerkiksi suunnitellessa uutta toimintavuotta ja valmistellessa kerhokauden sisältöjä. Toivon, että avoimet varhaiskasvatuspalvelut saavat opinnäytetyöni kautta näkyvyyttä ja arvostusta matalan kynnyksen palveluna. Työstäni on apua asiasta kiinnostuneille ja niille, jotka haluavat kehittää kerhotoimintaa parempaan suuntaan. Opinnäytetyötä voidaan käyttää opiskelijoiden ja uusien kerhoyöntekijöiden perehdytykseen. Työstä saa tietoutta kasvatuskumppanuudesta ja siihen vaikuttavista asioista.

Jyväskylän kaupunki lähettää vanhemmille kaksi kertaa vuodessa tyytyväisyyskyselyn. Jatkotutkimuksen aiheena olisi mielenkiintoista verrata ja tutkia Jyväskylän kaupungin saamaa palautetta vanhemmilta ja oman opinnäytetyön tuloksia. Jatkotutkimuksen aiheena ja kohteena voisi olla tutkia Jyväskylän kaupungin muiden alueiden kerhotoimintaa ja/tai muissa samankokoisissa kaupungeissa. Työn tutkimustulokset antavat suuntaviivaa ja kehittämisisideoita kerhotoimintaan. Koska tulokset koskivat vain yhtä aluetta Jyväskylän kaupungin kerhotoiminnassa, sitä ei voida yleistää. Olisi

mielenkiintoista tutkia Jyväskylän kaupungin muiden kerhojen toimintaa ja verrata niitä tästä työstä saatuihin tuloksiin.

LÄHTEET

- Alila, Kirsi & Portell, Tuija 2007. Leikkitoiminnasta avoimeen varhaiskasvatukseen
Avointen varhaiskasvatuspalvelujen nykytila ja kehittämistarpeet 2007 . Sosiaali-
ja terveysministeriö Helsinki 2008. Viitattu 14.2.2015.
http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=39503&name=DLFE-7740.pdf
- Broberg, Anders; Almqvist, Kjerstin & Tjust, Tomas 2005. Kliininen lapsipsykologia.
Helsinki: Edita Prima Oy.
- Bronfenbrenner, Urie 2002. Ekologisten järjestelmien teoria. Teoksessa Kuusi teoriaa
lapsen kehityksessä. Toimittanut Vasta, Ross. UNIPress Ab 2002. 2.painos.
- Diakonia–ammattikorkeakoulu 2010. Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä. Opas Diakonia
- ammattikorkeakoulun opinnäytetöitä varten. Helsinki:
Diakonia–ammattikorkeakoulu. Viitattu 19.4.2015.
[https://fronter.com/diak/links/files.phtml/5533bb5b84601.1075489525\\$781515969\\$/Arkisto/Materiaaleja/Kohti_tutkivaa_ammattikaytanta.pdf](https://fronter.com/diak/links/files.phtml/5533bb5b84601.1075489525$781515969$/Arkisto/Materiaaleja/Kohti_tutkivaa_ammattikaytanta.pdf)
- Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 1996. Tutki ja kirjoita. Helsinki:
Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Hujala-Huttunen, Eeva & Nivala, Veijo 1996. Yhteistyö päivähoitossa. Kasvatuksen
lapsikohtainen suunnittelu yhteistyössä vanhempien kanssa. Varhaiskasvatus 90
Oy. Oulu: Oulun Yliopisto.
- Hujala, Eeva; Puroila, Anna- Maija; Parrila, Sanna & Nivala, Veijo 2007. Päivähoidosta
varhaiskasvatukseen. Vantaa: Edufin.
- Juusola, Mervi 2011. Vahvaksi rakastetut lapset. Helsinki: Otava.

Järvinen, Ritva; Lankinen, Aila; Taajamo, Terhi; Veistilä, Minna & Virolainen, Anna 2012. Perheen parhaaksi. Perhetyön arkea. Helsinki: Edita.

Jyväskylän kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2010. Arjenlähtöistä osallisuutta lapsen hyvinvoinnin tukemiseksi. Jyväskylä.

Kalliala, Marjatta 2008. Kato mua. Kohtaako aikuinen lapsen päiväkodissa. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University press, 2008.

Kaskela, Marja & Kekkonen, Marjatta 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta. Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus. Oppaita 63. Vaajakoksi: Gummerus.

Kekkonen Marjatta 2012. Kasvatuskumppanuus puheena. varhaiskasvattajat, vanhemmat ja lapset päivähoidon diskursiivisilla näyttämöllä. Akateeminen väitöskirja kasvatustieteen laitos. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2011.

Koivunen, Pirjo–Leena & Lehtinen, Taisto. Kasvu kiikarissa. Havainnoinnin käsikirja varhaiskasvattajille. PS- kustannus 2015.

Koskinen, Jonna; Laitinen, Jaana & Ruotsalainen, Tiina 2012. Vanhempien kokemuksia Jyväskylän avoimista varhaiskasvatuspalveluista ja neuvolan perhetyöstä. Tarinaviikot 2011. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Jyväskylän toimipaikka. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö.

Kupila Päivi (toim.) 2004. Arvioidaan yhdessä. Näkökulmia arviointiin varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Laki lasten päivähoidosta 36/1973. Viitattu 8.3.2015.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036>

Laki lasten päivähoidosta 451/1990. Viitattu 19.4.2015.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1990/19900451>

Lasten suojelun käsikirja. Vanhempien ja huoltajien tukeminen. Viitattu 27.3.2015.

<https://www.thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/ehkaiseva-lastensuojelu/ehkaisevan-lastensuojelun-tavoitteet-ja-periaatteet/vanhempien-ja-huoltajien-tukeminen>.

Lehtilä, Maria; Saarinen, Riikka-Marika 2012. Vanhempien näkemyksiä kasvatuskumppanuudesta. Keski-Porin seurakunnan päiväkerhotoiminta Ruosniemen kirkolla. Porin Diakonia- ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö.

Leino, Anna 2006. Kasvatuskumppanuuden toteutuminen päiväkodissa - vanhempien ja lastentarhanopettajien näkemyksiä ja kokemuksia lapsikohtaisista hoito – ja kasvatussuunnitelmakeskusteluista. Helsingin yliopisto. Pro gradu- työ.

Nurmi, Jari- Erik; Ahonen, Timo; Lyytinen, Heikki; Lyytinen, Paula; Pulkkinen, Lea; Ruoppila, Isto 2009. Ihmisen psykologinen kehitys. Helsinki: WSOY pro Oy.

Parasta aikaa päiväkodissa. Helsinki: Lastentarhaopettajaliitto 2006. Viitattu 19.4.2015.
Parasta+aikaa+p%C3%A4iv%C3%A4kodissa0-4.pdf

Pietiläinen, Erja; Seppälä, Heikki 2003. Palveluohjaus asiakastyössä ja organisaatiossa. Helsinki: Kehitysvammaliitto.

Pihlaja, Juhani 2001. Tutkielmaa tekemään. Lahti: Soceda.

Pihlaja Juhani 2004. Tutkielman ongelmia ratkaisemaan. Lahti: Soceda

Pihlaja, Päivi; Viitala, Riitta 2005. Erityiskasvatus varhaislapsuudessa., Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö.

Pitkäranta, Ari 2010. Laadullisen tutkimuksen tekijälle. Työkirja. Satakunnan AMK. Viitattu 14.2.2015.

http://www.samk.fi/download/13153_Laadullisen_tutkimuksen_tyokirja_APitkaranta.pdf

Puroila, Anna- Maija & Karila, Kirsti 2001. Bronfenbrennerin ekologinen teoria. Teoksessa Varhaiskasvatuksen teoriasuuntauksia. Toimittanut Karila, Kirsti; Kinos, Jarmo; Virtanen, Jorma. Juva: PS- kustannus.

Päivähoito ja esiopetus. Jyväskylän kaupunki. Viitattu 14.2.2015.
<http://www.jyvaskyla.fi/paivahoito/kerhot>

Terveyden- ja hyvinvoinninlaitos. Lapset, nuoret ja perheet. Kasvatuskumppanuus. Viitattu 27.02.2015. http://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon_tueksi/varhainen-avoin-yhteistoiminta/kasvatuskumppanuus.

Tuomi, Jouni; Sarajärvi, Anneli 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005. Oppaita 56. Stakes.

Varhaiskasvatus vuoteen 2020. Varhaiskasvatuksen neuvottelukunnan loppuraportti. Selvityksiä 2007: 72. Viitattu 27.3.2015. http://www.stm.fi/julkaisut/nayta/_julkaisu/1084492

Viinämäki, Leena(toim.) 2008. 14 puheenvuoroa sosionomien (AMK) asemasta Suomen hyvinvointiasiantuntijajärjestelmässä. Raportteja ja tutkimuksia 2/2008.Kemi- Tornion ammattikorkeakoulujen julkaisuja. Viitattu 14.2.2015. http://www3.tokem.fi/kirjasto/tiedostot/Viinamaki_A_2_2008.pdf .

LIITE 1: Kyselylomake vanhemmille

HEI KERHOLASTEN VANHEMMAT!

Koulutukseltani olen sosionomi ja opiskelen työn ohella lapsi- ja perhetyötä Pieksämäen Diakonia- ammattikorkeakoulussa. Opinnäytetyön aihe käsittelee kasvatuskumppanuutta kerhotyössä vanhempien näkökulmasta. Kysely on rajattu koskemaan Väinölän alueen kerhotyötä. Aiheen valintaan on vaikuttanut kiinnostus kasvatuskumppanuutta kohtaan sekä aiheen ajankohtaisuus ja tärkeys. Kasvatuskumppanuudella tarkoitamme kerhon työntekijöiden ja teidän lasten vanhempien kanssa tehtävää tavoitteellista yhteistyötä.

”Kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan vanhempien ja henkilöstön tietoista sitoutumista toimimaan yhdessä lasten kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseksi.

Kyselyn tavoite on kerätä teiltä vanhemmilta näkemyksiä ja kokemuksia sekä kehittämideoita kasvatuskumppanuuden näkökulmasta kerhotyöhön. Kysymykset ovat avoimia kysymyksiä, johon voitte vastata omin sanoin ja näkemyksenne mukaan. Kyselylomakkeisiin vastataan nimettömästi. Vastaukset käsitellään luottamuksellisesti ja aineistoa käytetään vain tämän opinnäytetyön tekemiseen.

Pyydän teitä ystävällisesti palauttamaan kyselylomakkeen suljetussa kirjekuoressa kerhotyöntekijöille **20.2.2015** mennessä.

Kiitos ajastanne ja vastauksistanne! Vastaamalla kyselyyn olette mukana kehittämässä kanssamme kerhotoimintaa parempaan suuntaan.

Ystävällisin terveisin,

Mervi Laine

mervi.laine@student.diak.fi

TUTKIMUSKYSYMYKSET

Henkilöstön ja vanhempien välinen kasvatusyhteistyö määritellään kasvatuskumppanuudeksi. Vanhempien ja kasvattajien keskinäinen luottamus, tasavertaisuus ja kunnioitus luovat edellytykset lapsen hyvinvoinnille. Kasvatuskumppanuus rakentuu kuulemisen, kunnioituksen, luottamuksen ja dialogisuuden periaatteille.

1. Millaisia ajatuksia yllä oleva teksti herättää teissä ajatellen kerhon toimintaa?

2. Mitä asioita arvostatte kerhotyössä kuulemisen, kunnioituksen, luottamuksen ja vuoropuhelun eli kasvatuskumppanuuden näkökulmasta?

3. Millaisia taitoja kerhotoöntekijöillä pitäisi mielestänne olla, jotta kasvatuskumppanuus syntyy?

4. Mitkä ovat mielestänne toimivia käytäntöjä lapsenne kerhossa?

5. Kuvailkaa millainen on ihanteellinen kerhopäivä, joka palvelee teidän perhettänne parhaiten.

Kiitos kyselyyn vastaamisesta!